

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
za mesec 2—

v upravnih prejemih:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
za mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inserti veljajo: petostopna petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserti itd.
to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
za mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakica.
Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Deželni zbor kranjski.

Nadaljevanje XIV. seje.

Dež. glavar zopet odpre sejo ob 3-25 in poda takoj besedo poročevalcu, da odpre podrobno debato o I. oddelku postave.

Šolsko nadzorstvo.

Novi načrt zakona o šolskem nadzorstvu obsega 49 paragrafov. Prvi del zakona (§§1—20) govori o krajnem šolskem svetu in njegovi sestavi. Zastopnik cerkve je župnik, ostali duhovniki imajo posvetovalen glas. Zastopnik šole je šolski voditelj, če je meščanska šola v kraju, je tudi njen voditelj član šolskega sveta. Zastopnika občine voli občinski odbor, če je pa več občin, zbor udeležencev zastopov. Občinski predstojnik vstopi kot tak v šolski svet. Število zastopnikov občine mora biti najmanj tri, največ pet, število zastopnikov pa določi okrajni šolski svet. Izvoljeni člani opravljajo svoje pooblastilne funkcije šest let, oziroma dokler se ne sestavi novi šolski svet. Izvolitev sme odkloniti le tisti, ki bi imeli pravico odkloniti izvolitev v občinski zastop ali pa če je bil že šest let v šolskem svetu. Globa za neobgljivca je od 10—200 K, kdor neopravičeno izostane od seje pa 2—20 kron. Kdor svoje dolžnosti zanemara, se kaznuje z globo do 200 K in končno izključi. Če celi šolski svet zanemara svojo nalogo, ga deželni šolski svet lahko razpusti.

Šolski ogleda more biti vsak, kdor ima pasivno volilno pravico za občinski zastop, izvenredni ljudsko-šolske učitelje.

Delokrog krajnega šolskega sveta.

§ 11. Krajni šolski svet mora skrbeti, da se izvršujejo in izpolnjujejo šolski zakoni in odredbe višjih šolskih oblastev ter da se šolstvo v šolski občini tem primerno uredi.

Zlasti mu pristojni:

- a) zastopati šolsko občino pri vseh upravnih in pravnih zadevah, ki se tičejo šole, zlasti pa pri obravnavah glede ustanavljanja in razširjanja šol, ter skrbeti za šolske prostore;
- b) upravljati krajni šolski sklad, kakor tudi morebitno ustanovno premoženje, ako ne obstoje o tem po ustanovni listini druga določila;
- c) odrediti, da se vinkulirajo vrednostni papirji, ki so last šole, ter z listinami, faksimili, vrednostnimi shranitvami;
- d) nadzorovati šolsko poslopje, šolska lastna zemljišča in šolski inventar;
- e) narejati letni šolski popis, odločevati o sprejemu otrok iz tujih šolskih okolišev, nadzirati šolski obisk ter ga pospeševati z vsemi zakonitimi sredstvi, kakor tudi sodelovati pri kaznovanju šolskih zamud tako, kakor predpisuje zakon;
- f) določevati vsakdanji učni čas, ozirajo se pri tem na predpisano število ur, kakor tudi paziti, da se vrši točno predpisani pouk;
- g) nadzorovati disciplino v šoli in vedenje mladine izven šole ter paziti na vse, kar bi moglo vplivati na vzgojo mladine v šoli;
- h) podpirati kolikor mogoče učitelje v njih uradnem delovanju;
- i) nadzorovati, ali učitelji zvesto izvršujejo svoj poklic, in ob upravičenih pritožbah proti njih vedenju ukreniti potrebno, da se to odpravi;
- k) poravnati po možnosti prepire učiteljev med seboj in z občino ali s posameznimi občani, ako izvirajo ti prepri iz šolskih razmer;
- l) sodelovati po zakonitih predpisih pri podeljevanju učiteljskih služb.

m) dovoljevati šolskim voditeljem dopuste do treh dni;

n) narejati letne proračune za stvarne šolske potrebe, jih predlagati in duplo okrajnemu šolskemu svetu v pregled in v potrjevanje. Temu mora tudi oddati vsakoletni račun zastran prejetega in izdanega denarja; dajati pojasnila, staviti predloge, podajati mnenja občinskim zastopom in predstojnim oblastem ter v gospodarskih stvareh tudi deželnemu odboru.

Razen tega pristoji krajnemu šolskemu svetu še oni delokrog, ki mu je izročen po ostalih šolskih zakonih.

§ 12. Delovanje krajnega šolskega sveta pa ne obsega vladnih zbiranj z učiteljskega; samo tam, kjer se vzdržujejo docela ali deloma z občinskimi dohodki, sodijo vladnice v področje krajnega šolskega sveta.

Dalje ne sodijo v delokrog krajnega šolskega sveta tudi one v § 1. navedene ljudske šole, ki jih dotična selska občina ne pomaga vzdrževati in pa deželni zavodi za ne polnočutne in zanemarjene otroke.

Delokrog krajnega šolskega nadzornika.

§ 13. Krajni šolski nadzornik je dolžan večkrat obiskati odkazane mu šole in mora biti z voditelji teh šol v vednem stiku ter nedostanke, ki jih opazi, naznanjati krajnemu šolskemu svetu in stavljanje dotične predloge.

Zlasti mora krajni šolski nadzornik paziti:

- a) ali so šolske sobe in šolska opravila v dobrem stanju, ali so šolski prostori primerno kurjeni in prezračeni in ali je v njih sploh opazovati primerna snaga in primerni red;
- b) ali se učila, kar jih je, snajajo, varujejo in primerno hranijo;
- c) ali se uporablja šolska knjižnica tako, kakor je predpisano;
- d) ali se šolski vrt primerno oskrbuje;
- e) ali se učitelji in učiteljice natančno ravna po predpisanim učnem času;
- f) ali so učenci in učenke preskrbljeni z vsemi potrebnimi knjigami in pripomočki;
- g) ali imajo učitelji šolski obisk v natančnem razpredelu in ali tiste otroke, ki zanemarijo šolo, naznanjajo pravočasno;
- h) ali je v šoli opazovati potrebno disciplino in ali se v ta namen uporabljajo samo zakonito dopuščena sredstva;
- i) ali učitelji in učiteljice kažejo potrebno vestnost v izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti in ali se ne pečajo s stranskimi posli, ki bi mogli kvarno vplivati na izpolnjevanje njihovih stanovskih dolžnosti.

Krajne šolske nadzornike, ki bi ne izpolnjevali te svoje dolžnosti, dajati jih je ponovno opominjal okrajni šolski svet, odstaviti deželni šolski svet po predlogu ali po zahtevi okrajnega šolskega sveta.

Krajni šolski nadzornik ima pravico prisostvovati pri učiteljskih konferencah s posvetovalnim glasom.

Zastopniki cerkve in šole smejo odkloniti izvolitev za predsednika krajnega šolskega sveta. Seje so vsaj vsaka dva meseca. Na zahtevo dveh članov se mora sklicati seja. V osebni svoji zadevi ne sme biti član navzoč. Vsi člani imajo pravico biti navzoči pri pouku, ali ne smejo delati opazk. Posameznik nima pravice, dajati ukazov, tudi šolski ogleda ne. — Za mesta z lastnim štatutom velja določba, da pošlje deželni odbor dva člana v mestni šolski svet.

Razprava.

Kot »contra« - govornika sta priložena poslanca dr. Eger in Gangl. »pro« pa dr. Krek.

Prvi govori posl. dr. Eger in stavi svoje izpreminjavalne predloge, predvsem razdelitev krajskih šolskih svetov po narodnostih v jezikovno mešanih občinah.

Posl. dr. Krek izjavja proti dr. Egerju, da je pač stavil svoje predloge edino le zato, da bi nemške manjšine dobile vse pravice. Drugi predlog njegov gre za to, da bi se dal načelu »los von Rom« polna pravica in agitatorjem za to načelo pristo polje. Zato klerikali ne bodo glasovali za ta predlog.

Nato govori posl. Gangl. Poročevalec in posl. Ravnihar sta udarila na politično struno. Govornik je pustil politiko popolnoma v stran, ker je mnenja, da politika v šoli ni nič opraviti. Razprava naj bi bila stvarna.

Predloga k § 2. predlog, ki izključuje krajne šolske nadzornike.

Črta naj se § 4., ki se glasi:

»Kadar gre za verouk ali za verske vaje, se mora sejam krajnega šolskega sveta pritegniti s posvetovalnim glasom dotični veroučitelj, ako ni že itak njegov član. V šolskih občinah, kjer poučuje verouk več veroučiteljev, se udeležuje sej v tem slučaju po letih najstarejši med njimi.« To pa zato, ker naj krajni šolski svet razpravlja le bolj ekonomične stvari.

Stvari pa, ki jih omenja § 4 ureja šolsko vodstvo sporazumno z dotičnim cerkvenim zastopnikom.

K § 6. predloga, da se črtata odstavka:

»Občinske zastope povabi k volitvi in vodi volitev občinski predstojnik šolskega okraja, če ne določi okrajni šolski svet drugače.

Volitev članov in namestnikov izvrši ves zbor, in sicer za vsako udeleženo občino v posebni volitvi z glasovnicami. Namestniki se izvolijo ob enem s člani. Zbor je sklepčen brez ozira na število došlih volilnih upravičencev.

Namestu tega naj pa volijo občine zase svoje zastopnike.

Pri § 8 naj se črta odstavek, ki nalaga članom krajnega šolskega sveta, če zanemarijo svojo dolžnost, globo do 200 K, ker prihodnji odstavek določa sramotnejšo kazen — izključitev.

Črtao naj se sledeči odstavki § 10:

Krajni šolski svet oskrbuje naloženo mu šolsko nadzorstvo predvsem po krajnem šolskem nadzorniku, ki ga imenuje okrajni šolski svet, ko je zasljal krajni šolski svet, za poslovno dobo krajnega šolskega sveta, in sicer izmed oseb, ki stanujejo v šolskem okolišu, imajo pasivno volilno pravico v občinski zastop in za to opravilo potrebne zmožnosti, izvenredni učitelje ljudskih šol.

Kjer obsega delokrog krajnega šolskega sveta več šol, se sme nastavit več krajskih šolskih nadzornikov.

Krajni šolski nadzornik je vsled imenovanja član dotičnega krajnega šolskega sveta; če bi pa to bil že kot zastopnik selske občine, preneha z imenovanjem ta mandat ter je pozvati v krajni šolski svet njegovega namestnika.

Službi predsednika krajnega šolskega sveta in krajnega šolskega nadzornika ne moreta biti združeni v eni osebi.

Pri § 11. naj se črtati točki e) in i), ker so to stvari pedagoško - didaktičnega značaja, ki spadajo pred učiteljsko konferenco.

Posl. Jarc predloga, da se črta določba § 6, da vstopi občinski predstojnik šolskega kraja kot član v občinski svet, to pa zato, ker bi se lahko zgodilo, da tamkaj, kjer je več občin, vstopil v šolski svet predstojnik najmanjše občine.

Nato polemizira posl. dr. Eger z dr. Krekom.

Posl. Jaklič se je oglasil zato, češ, ker je posl. Gangl napadel Ravniharja in poročevalca. Narodna-

predna stranka hoče odtegniti šolo povsem verskemu vplivu. (Dr. Tavčar: To določa državni zakon!) »Svetuje« tovarišu Ganglu, naj njegovi tovariši ne zanašajo politike v šolo.

Posl. Gangl: Jaz in moji tovariši smo odločno proti vsaki politiki v šoli.

Posl. dr. Pegan pravi, da je posl. Gangl stavil svoje predloge iz političnih namenov; zlasti predlog na odpravo krajskih šolskih nadzornikov. Naravnost osmešil se je dr. Pegan s primero, češ, če je treba odpraviti te nadzornike, ker je eden zaspal v šoli, potem je treba odpraviti tudi institucijo sodnikov, ker se je tudi primeril slučaj, da je sodnik zaspal pri obravnavi. (Dr. Tavčar: Šolski nadzornik pa — sodnik!) Pravi, da je verouk najvažnejši predmet v šoli, da mora torej imeti veroučitelj posvetovalni glas v krajnem šolskem svetu. Govori za krajne šolske nadzornike.

Posl. Gangl je enkrat poudarjal, da se je v svojem govoru absolutno izognil politiki. Politika ne spada v šolo. Učitelj, ki jo vlači v šolo, ne ume svojega poklica. Vest je najboljši sodnik. Milijon inšpektorjev ne popravi človeka, če nima poštene vesti. Sicer pa se je izjavil v odseku tudi posl. Ravnihar, torej je tudi on s svojega slovensko-ljudskostrankarskega stališča zato, da se odpravi ta institucija. Če pa že ostanejo krajni šolski nadzorniki, naj bodo strokovnjaki, ne pa moške, ki nimajo večkrat niti pojma. Odločno ugovarja, da bi hotel spravljati politiko v strogo stvarno šolsko vprašanje.

Posl. dr. Krek govori za krajne šolske nadzornike. Pravi, da so najboljši strokovnjaki starši. Priznal je nadalje, da je za politiko mesto tudi v šoli, kajti vsaka stranka hoče dati šoli svoje obličje po svojih nazorih.

(Dr. Triller: Dr. Krek je edino odkritostec!)

Poročevalec se izjavi tudi za dr. Krekove nazore. — Predloga sprejetje §§ 1—19.

Glasovanje.

§ 1 se sprejme nespremenjen.

K § 2 padeta predloga dr. Egerjeva, glasujejo zanj Nemci. — Ravnotako pade Ganglov predlog na odpravo krajskih šolskih svetov. Za predlog so glasovali samo slovenski naprednjaki.

Predlog dr. Egerjev na zastopstvo krščanskih veroizpovedanj ni bil sprejet.

Predlog Ganglov na črtanje § 4 pade. Zanj glasujejo le slovenski naprednjaki.

Predlog posl. dr. Egerja k § 6 pade.

Pade tudi Ganglov izpreminjavalni predlog k 4. in 5. odstavku, sprejme se pa predlog Ganglov in Jarc, da odpade odstavek o občinskih predstojnikih kot članih krajnega šolskega sveta.

§ 8 se sprejme po odsekovem predlogu. Posl. Ganglov predlog pade.

Pri § 10 pade Ganglov predlog na črtanje štirih odstavkov in ravno tako izpreminjavalni predlog dr. Egerjev. — Ravno tako pri § 11.

Sprejel se je torej načrt do § 12 z edino majhno izpremembo reizoremenjen.

Drugi oddelek — §§ 13—19.

Predsedstvo prevzame baron Liechtenberg.

K besedi se oglasi dr. Šusteršič in predlaga novo besedilo k §§ 13 in 14, zlasti da ne more biti zastopnik šole načelnik krajnega šolskega sveta ali njega namestnik, češ, ker bi bil tako sam svoj nadzorovalni organ. Zastopnik cerkve more izvolitev odkloniti. Konstituiranje krajnega šolskega sveta se mora

izvršiti najdalje 4 tedne po izvolitvi občinskega zastopstva.

Posl. Gangl se izjavi proti tej utesnitvi, da bi zastopniki šole ne mogli biti načelniki krajnega šolskega sveta ali njega namestnik, zlasti ker se je poudarjalo v odseku, da je večkrat težko dobiti človeka, ki bi hotel ali mogel prevzeti ta posel.

Seveda se izjavi proti paragrafu, ki govore o krajnem šolskem nadzorniku.

Sprejmejo se nato pri glasovanju vsi paragrafi po predlogu odseka § 14 pa po dr. Šusteršičevem predlogu.

Posebna določila.

Ta posebna določila vsebuje § 20, ki govori o šolskem svetu v mestih z lastnim štatutom, torej v Ljubljani.

Ta paragraf se po predlogi šolskega sveta glasi:

§ 20. V mestih z lastnim štatutom izvršujejo šolsko nadzorstvo mestni šolski svet, ki združuje v sebi področje krajnega in okrajnega šolskega sveta, ter je takole sestavljen: 1. Predsednik mu je župan ali njegov namestnik v mestnem magistratu;

2. vsako versko družbo, ki šteje v mestnem šolskem okraju nad 2000 duš, zastopa v mestnem šolskem svetu po en duhovnik ali njegov namestnik, ki ju določi pristojna višja verska oblast;

3. skupščina stalno nameščenega učiteljstva dotičnega mestnega šolskega okraja voli v mestni šolski svet izmed sebe dva strokovnjaka učitelja in dva namestnika z glasovnicami in skupno;

4. občinski zastop voli v mestni šolski svet izmed sebe ali pa izmed drugih oseb, ki morejo biti voljene v občinski zastop, dva člana in dva namestnika. Kdor izgubi pravico biti voljen v občinski zastop, se izloči iz mestnega šolskega sveta;

5. deželni odbor odpošlje v mestni šolski svet dva zastopnika in njuna namestnika;

6. ako se okrajni šolski nadzornik mestnega šolskega okraja ne vzame iz mestnega šolskega sveta, tedaj vstopi vsled svojega imenovanja v mestni šolski svet. Kadar vstopi v mestni šolski svet več nadzornikov, ima ako spada stvar, ki se obravnava, samo v področje enega nadzornika, le ta nadzornik glasovalno pravico.

Za člana, ki ju odpošlje deželni odbor, veljajo glede pasivne volilne pravice in izgube mandata ista načela, kakor za zastopnika, omenjena pod 4.

O tem paragrafu se razpravlja posebej.

Prvi govori posl. dr. Triller, ki povdarja, da bo predlagal izpremembe k temu paragrafu le v najožjih mejah. Ni ga namreč šolskega sveta, v katerem bi imel deželni odbor svoje zastopnike, tu pa naj bi bila dva. Predlaga torej, da se črta točka 5. Če se pa ne sprejme ta predlog, naj se pa da k točki 4. občinskemu zastopu štiri zastopnike, ker ima sedaj samo dva.

Poslanec dr. Šusteršič pravi, da imej zato deželni odbor svoja zastopnika v mestnem šolskem svetu, ker je ta šolski svet ob enem tudi okrajni šolski svet. Pristaja pa na predlog dr. Trillerja na štiri zastopnike občinskega zastopa. K § 6. pa predlaga, da ima glas samo eden šolski nadzornik, tisti, ki ima opraviti s stvarjo, ki je v obravnavi, sicer pa tisti, ki ga od časa do časa določi predsednik.

K točki 3. predlaga poslanec Gangl, da voli zastopnike učiteljstva skupščina vsega učiteljstva, stalno in provizorično nameščenega.

Poslanec dr. Eger predlaga dve izpremenitvi.

Poročevalec se pridružuje predlogu dr. Šusteršičevemu.

Glasovanje.

Točka 1. se sprejme nespremenjena. K točki 2. pade predlog dr. Egerjev. Glasovali so zanj Nemci. K točki 3. pade Ganglov predlog. K točki 5. pade predlog dr. Trillerjev, sprejme se pa predlog dr. Trillerja k točki 4. K točki 6. se sprejme izpreminjalni predlog dr. Susteršiča.

Okrajni šolski svet.

§§ 21.—36.

»Contra« sta priglasi poslanci Gangl in dr. Eger, »pro« prof. Jare.

Posl. Gangl stavi predlog k § 23., točki 3., da naj v okraju, ki šteje nad 50 učiteljskih oseb, izvolijo 3 zastopnike v okrajni šolski svet. Voli pa naj vse učiteljstvo, ne samo definitivno.

K § 26. predlaga, da naj se črta točka 21. (okrajni šolski svet ima pravico imenovati krajne šolske nadzornike.)

K § 32. predlaga, da naj okrajni šolski nadzorniki ne nadzorujejo učiteljev, članov okrajnega šolskega sveta.

Pri § 35. pripominja, da imajo okrajni nadzorniki veliko posla. Vlada naj bi jim dala na pomoč pisarniško moč, ki bi izvrševala po njihovih navodilih pisarniške posle, da morejo bolje opravljati nadzorstvo.

Posl. Jare predlaga izpremembe k § 23. v zadevi glasovanja okrajnih šolskih nadzornikov, kakor se je določilo pri mestih z lastnim statutom.

Posl. dr. Eger predlaga nacionalno razdelitev okrajnih šolskih svetov.

Posl. dr. Kerek izjavlja, da bo njegova stranka glasovala proti dr. Egerjevemu predlogu, češ, ker se je bati, da ne bi potem bil zakon sankcioniran, kajti vlada stoji na stališču, da vladaj v deželah s tako majhnimi narodnimi manjšinami, kakor so tudi na Kranjskem, v šolskih ozirih enojezičnost.

Glasovanje.

§§ 21. in 22. se sprejmeta, ko je padel predlog dr. Egerjev. Pri § 23. pade Ganglov predlog, sprejmeta se pa predloga posl. Jare glede volitve zastopnikov občin in glede glasovanja okrajnih šolskih nadzornikov. Padel je tudi predlog dr. Egerjev. Ganglov predlog k § 26. pade, ravno tako pri § 32.

Sprejmejo se ostali paragrafi po odsekovem besedilu.

Deželni šolski svet.

§§ 37.—49.

K besedi se oglasi posl. dr. Triller in z ozirom na velike prispevke ljubljanskega mesta k deželnim stroškom, predlaga k § 38., da imej Ljubljana dva zastopnika v deželnem šolskem svetu.

Posl. Jare se izjavi proti dr. Trillerjevemu predlogu, češ, da je že to privilegij, da ima Ljubljana enega zastopnika.

Posl. Gangl predlaga k točki 6. § 38., da imej ljudskošolsko učiteljstvo dva zastopnika v deželnem šolskem svetu, srednješolsko pa enega. K § 39. predlaga resolucijo, da učiteljstvo samo voli svoje zastopnike, k § 46. predlaga resolucijo, da naj imajo v administrativnih zadevah poročilo edino le deželni šolski nadzorniki, ki najbolje poznajo razmere.

Posl. dr. Eger je stavil več izpreminjalnih predlogov.

Poročevalec predlaga, da se predloga sprejme nespremenjena.

Glasovanje.

§ 37. se sprejme neizpremenjen. Pri § 38. glasujejo za Ganglov predlog samo naprednjaki, poslanci učitelja Jaklič in Ravnikar glasujeta proti. Pade tudi dr. Trillerjev predlog. Predlogi posl. dr. Egerja se ne sprejmejo. Sprejela se ni nobena izprememba.

Sprejme se tudi naslov in uvod. Ravno tako ves zakon v celoti.

Sprejela se je Ravnikarjeva resolucija komaj in komaj, Ganglove resolucije pa so bile vse odklonjene.

Nato prekine dež. glavar sejo ob 6. uri 10 min. do 6. ure 45 minut.

Nadaljevanje seje.

Dež. glavar zopet otvori sejo ob 6. uri 50 min. in takoj preide k prihodnji točki dnevnega reda:

Izboljšanje pašnikov.

Deželni odbor je po naročilu deželnega zbora v seji dne 14. januarja 1909 predložil načrt zakona o izboljšavi pašnikov. Pri navedenem naročilu je deželni odbor imel pred očmi, da je za uspešni razvoj naše živinoreje neobhodno potrebno izboljšati poleg planin tudi še pašnike, ker je živinorejcem le tako mogoče spraviti živinorejo na kolikor mogoče visoko stopinjo in jim ustvariti stalen vir dohodka pri gospodarstvu. Deželni odbor je izdelal načrt zakona ter sprejel vanj določila, po katerih bo intenzivna uporaba pašnikov omogočena. Po določitvi načrta se bo pašniški svet kot tak ohranil, pa tudi za to je preskrbljeno, da bodo pašniki dobro obdelani ter donasali po kvantiteti in kvaliteti obilnejše

koristi. V dosego zaštetjenega namena se bodo uporabljala v izdatni meri državna in deželna sredstva, ker je jasno, da naši živinorejci nikakor ne bi mogli smagati sami vseh stroškov za melioracijo svojih pašnikov. Izvršitev zakona je izročena agrarskim oblastvom, ki bodo bres dvoma dobrohotno upoštevala intencijo deželnega zbora in pospeševala interese živinorejce.

Upravni odsek predlaga:

Predloženi načrt zakona o izboljšanju pašnikov se z nasvetovanimi izpremembami odobri.

Deželnemu odboru se naroča, da se obrne na c. kr. agrarno komisijo, ki naj, ako ta zakon stopi v izvršitev, skrbi za to, da se po izboljšanih pašnikih kolikor je le mogoče nepotrebne steze odpravi.

K besedi se je po poročevalcu posl. Pibru oglašil tudi posl. Demšar. Moč je svoj spisani — od koga ne vemo — govor, spravil še precej srečno, brez hujših nesreč, v zbornico. Predlaga iz deželnih sredstev za povzdigo živinoreje svoto 100.000 K.

Za njim govori posl. Schollmaier.

Posl. dr. Tavčar pravi, da mu je sicer ugajalo, da je posl. Demšar podal več stvarnih podatkov o živinoreji, ali ne ugaja mu resolucija, da naj bi se tako nujno določila svota 100.000 K. Danes je dobil govornik deželni proračun, ki izkazuje 3.200.000 K primankljaja. Ne gre torej, da bi se pred rešenim proračunom metale take vsote v zbornico, ko poslanci ne vedo, kako je z deželnimi financami.

Zakon sam se vidi govorniku kratko izdelan, veliko vprašanj ne rešuje, ali izvira iz zdravega temelja. Svoj čas je bila teorija v deželi, da se odpravijo pašniki in izpremene v njive. Potem se je razvila teorija, da živina potrebuje svežega zraka, ne pa da bi živina stala vedno v hlevu. Prišli so sedaj strokovnjaki nato, da se zopet vpeljejo pašniki. Pri nas se je to zamudilo. Bil bi tedaj čas, ko se je ustvaril zakon o agrarskih operacijah. Pozdravlja zakon z veseljem kot nekaj začetek. Ima nekatere pomisleke. Vidi se mu potrebno, da se zakon jasneje in preciznejše izrazi. V zakonu naj bi se izrazilo, da za vsak pašniček ta zakon ni, pač pa za take, ki imajo res gospodarski pomen. Kajti taki pašniki bi se potem izpreminjali v druge kulturne namene. Naj se izreče v zakonu, da se taki pašniki, ki so se izboljšali na podlagi tega zakona, morajo ohraniti svojemu namenu. Boji se, da bo agrarska oblastnija opešala pod bremenom, ki ga ji bo naložil ta zakon. Te oblastnije so zavezane sprejeti vsakega kompetenta. Naj bi se v zakonu sprejel princip, da sme agrarska oblast, ko je v gotovem slučaju napravila svoje poizvedbe, prošnika takoj zavrniti, ne da bi morala napraviti načrte itd., ko bi videla, da je stvar radi prevelikih stroškov nemogoča, ali da ne bi se dosegel nih kakih gospodarskih uspehov.

Posl. dr. Kerek pripominja, da so agrarne oblasti večinoma svoje odloke izdajale v ljudstvu neumljivem jeziku. Zato treba zahtevati, da se to izpremeni. Je zato, da se skupna zemljišča, pašniki ne razdeljujejo, kakor je to poudarjal dr. Tavčar. Komasačija pa se mora olajšati. Po tej postavi je skoraj nemogoča, ker je končna odločba prepuščena zboru udeležencev. Predlaga, da naj deželni odbor ustavi prenosno zakona o razdelbi skupnih zemljišč. V splošnem se strinja z izvajanjem dr. Tavčarjevimi.

Med govorom poročevalčevim je dr. Susteršič ob asistenci grofa Barba toliko izkorigiral resolucijo poslance Demšarja, kolikor se mu je kot pridnemu in poštenemu inštruktorju svojih še nezrelih učencev zdelo potrebno, da je sprejemljiva. In res, takoj po poročevalčevem govoru prečita deželni glavar modificirano resolucijo Demšarjevo, ki ne zahteva več 100.000 K, temveč samo, da deželni odbor stavi vsako leto v proračun čim najvišjo svoto v podporo živinoreje.

Pri nato sledeči podrobni razpravi se predlog dr. Tavčarjev ne sprejme. Zakon se sprejme po besedilu odsekovem, in nato tudi v tretjem branju. Sprejme se nato še odsekova resolucija, modificirana Demšarjeva in dr. Kerkova. Izven dnevnega reda se reši nato predlog upravnega odseka na izpremembo zakona o varstvu planin in toliko, da imajo v tej zadevi poslovati edino le agrarska oblastva.

Klanci na Karlovski cesti.

Predsedstvo prevzame baron Liechtenberg.

Poslanec Matjašič utemeljuje svoj predlog: C. kr. ministrstvo za javna dela se pozivlje, da pospeši odpravo klancev na Karlovski državni cesti od Suhorja preko Metlike do deželne meje ob Kolpi.

Dež. predsednik pripominja, da je ministrstvo javnih del v to svrhu že dovolilo 6000 K.

Stanovsko zastopstvo kmetov.

Posl. dr. Lampe utemeljuje svoj samostalni predlog in se sklicuje pri tem na državni okvirni zakon, ki določuje, čim vsem naj se pospešuje kmetijstvo. Razpravlja na dolgo o kmetijskih združenjih, ki naj bi se ustanovile na občinski podlagi. Občinske zadruge naj bi bile združene v okrajnih organizacijah, a te združene naj bi tvorile deželni kulturni svet; ki naj bi bil posvetovalni organ deželnega odbora. Treba je tudi ustanoviti deželni kulturni urad, ki naj bi bil podrejen deželnemu kulturnemu svetu. Stavi predlog:

»Deželnemu odboru se naroči, da izdela do prihodnjega zasedanja in predloži deželnemu zboru zakonski predlog o stanovskem zastopstvu kmetov na podlagi državnega zakona o kmečkih stanovskih združenjih z dne 27. aprila 1902, drž. zak. št. 91, in o deželnem kulturnem svetu.

Predlog se izroči upravnemu odseku, ki naj o njem ustmeno poroča; razdelitev poročila je opustiti.

Sprejeto.

Predsedstvo prevzame zopet deželni glavar.

Belokranjska železnica.

Posl. Matjašič se pritožuje, da Belokranjska železnica še sedaj ni zgrajena, da, niti trasa ni določena, zato stavi predlog, da naj deželni zbor sklene:

Protokol naše in ogrske države z dne 8. oktobra 1907 jasno določa, da je normalnotirno železnico od Novega mesta preko Metlike do Karlovca (Belokranjsko železnico) dogotoviti in prometu izročiti najkasneje oktobra 1910.

Navzlic temu jasnemu besedilu se zavlačuje zgradba te proge na tak način, da danes niti trasa ni določena, ter da je popolnem izključeno, da bi se v tekočem letu moglo pričeti z gradbo. Naravno je, da se je vsled tega nepopisno razburjenje polastilo prizadete prebivalstva, zlasti onega v Beli krajini.

Z ozirom na to dejstvo pozivlja se c. kr. železniško ministrstvo najodločneje, da nemudoma ukrene vse, česar treba v izvrševanje gori omenjenega zakona ter izvršitev toliko zaželenje Belokranjske železnice.

Predlog naj se odstopi upravnemu odseku.

Dež. predsednik izjavi, da železniško ministrstvo hoče upoštevati želje prebivalstva in je zato odredilo ogled novo predlaganih prog. Ogledi teh prog se vrše v pozni jeseni in načrti bodo izdelani že v letošnjem letu. Potem se bo odločila vlada za najprimernejši načrt. Kliče: Zopet le zavlačevanje. S tem, da je tudi odgovorjeno na interpelacijo posl. Višnikarja.

Predlog posl. Matjašiča se odkazuje upravnemu odseku.

Podpore šolam.

V imenu finančnega odseka poroča posl. dr. Žitnik, ki je omenjal, da je bila praksa, da se je šolskim občinam dovoljevala podpora 10% stroškov.

Predlaga sledečo razdelbo:

Postojna 400 K, Budanje 300 K, Trnje 200 K, Hruševje 700 K, Juršiče 200 K, Nadanjeselo 400 K, Dolenzas pri Senožcih 200 K, Vrhpolje pri Vipavi 400 K, Razdrto 300 K, Šembičje 500 K, Golenica v kočevskem okraju 500 K, Ribnica 1000 K, Sodršica 500 K, Škocijan v krškem okraju 400 K, Cerklje 300 K, Radeče 500 K, Mokronog 400 K, Boštanj 100 K, Sv. Duh 300 K, Dobovec 200 K, Studenec 100 K, St. Jurij 300 K, Buševčas 200 K, Kal 200 K, Kostanjevica 500 K, Leskovec 300 K, Šenturska Gora 400 K, Žabnica 500 K, Voklo 300 K, Poljane 500 K, Naklo 500 K, St. Peter v Ljubljani 800 K, Horjul 500 K, Dole 300 K, Višnja Gora 600 K, Vače 200 K, Sava 300 K, Iškavas 700 K, Begunje nad Cerknico 600 K, Spodnja Idrija 400 K, Gora nad Idrijo 300 K, Bohinjska Bistrica 500 K, Kamna Gorica 600 K, Mirna 600 K, Hinje 500 K, Mehovo 300 K, Prečina 300 K, Črnomelj 500 K, Dvor 200 K, Vavtavas 500 K, Dol. Nemškavas pri Trebnjem 700 K, Ihan 300 K, Krtina 500 K, Krašnja 100 K, Vrhpolje pri Moravčah 300 K, Trzin 400 K, Mekinje 500 K, Špitalič 300 K, Nevlje 400 K, Stara Lipa v črnomalskem okraju 200 K, skupaj 24.000 K.

Prošnje za podpore županstva Vrhnika kr. šol. sveta na Polici, kr. šol. sveta v Krtni in kr. šol. sveta v Trnovem na Notranjskem se vrnejo deželnemu odboru z naročilom, da v dogovoru s c. kr. deželnim šolskim svetom dovoli primerne podpore za šolske zgradbe iz kredita za l. 1910.

Oglasi se posl. Višnikar, ki pravi, da je bilo pri šolskih zgradbah mnogo zaostankov, da se je dovoljevala svoj čas 10 odstotna podpora, naj bi ostalo sedaj tudi pri tem. Naj se zviša kredit za podporo za šolske stavbe na 48.000 K in naj se da šolam.

Kranjska transverzalna železnica.

O prošnji županstva občin Žumberk, Toplice, Zagradec, Smuka, Dvor, Ambrus, Ajdovec in Krka za zgradbo kranjske transverzalne železnice po Krški dolini se sklene: Deželnemu odboru se naroči: 1. da se obrne potom naše deželne vlade z dobro utemeljeno prošnjo na c. kr. železniško ministrstvo, v kateri opozarja na veliko važnost transverzalne železnice v gospodarskem oziru ter prosi, da ministrstvo izvrši vse priprave za zgradbo železnice in

2. enako prošnjo naj pošlje tudi c. in kr. vojnemu ministrstvu. Opozori naj ga na veliko strateško važnost te železnice, ki bi v vzhodnem delu monarhije omogočila hitrejši dohod k našemu edinemu vojnemu pristanišču in k zapadni državni meji.

K predlogu je govoril poslanec Schollmaier, kaj je govoril, ni bilo čuti. Oglašil se je posl. Bartol, ki se je pritoževal zoper to, da se je pri zgradbi dolenske železnice pač ugodilo vsem željam graščakov, ne pa ljudstva. Zahteva postajo v Zlebiču in postajališče v Lipovcu.

Posl. Pegana je govoril na dolgo o transverzalni železnici, končno pa prišel na deželni železniški svet, o katerem je že poslanec Lenarčič pred tednom povdarjal, kako živa potreba je, da se zopet oživi. Podpira odsekov predlog.

Govori še posl. Dular, ki zahteva to železnico zaradi prečiščere in gozdov kneza Auersperga.

Sprejmejo se odsekovi predlogi in resolucija.

Podpore.

Jos. Vrbanija, stud. art. na umetniški akademiji na Dunaju, prosi denarne podpore. Deželnemu odboru se izroči ta prošnja s pripočilom v rešitev.

V. Vizjak, abs. filozof, sin deželnega računskega svetnika prosi podpore. — Katarina Pichler, vdova deželnega pomožnega uradnika, prosi milostne pokojnine.

Prošnji se odstopa s pripočilom deželnemu odboru v rešitev.

Občina Radeče je pri ravnateljstvu južne železnice izposlovala napravo postajališča tik Radeškega mostu na progi Zidani most-Zagreb. Postajališče je že otvoreno in služi v veliko olajšavo ne le tržanom v Radeškem okraju, ampak tudi prebivalcem iz Kumskega-St. Jurskega pogorja.

Občini Radeški se k napravi postajališča podeli podpora dveh tisoč kron.

Most čez Savo pri Trbovljah.

Za zgradbo mostu čez Savo pri Trbovljah se je našel podjetnik, kateremu so prebivalci obljubili za zgradbo mostu prispevati z delom in materijalom, v kolikor so za to sploh zmogni. Štajerski deželni zastop je dovolil 2000 K prispevka, istotako okrajni zastop v Trbovljah in okrajni cestni odbor v Žaleu po 400 K. Radeški cestni odbor 400 K. Tudi deželni odbor je že l. 1904 obljubil izposlovati k tej zgradbi primerno deželno podporo. V nadi na to podporo se je podjetnik lotil dela in most resnično služi temu prebivalstvu v veliko dobroto in korist; saj sedaj imajo dobro sigurno prometno sredstvo, da zamorejo neovirano izvažati svoje blago. Iz teh vzrokov priznal je finančni odsek prošnjo utemeljeno in oziraje se, da je štajerski deželni zastop podelil 2000 K prispevka, stavi se predlog:

Visoki deželni zbor naj za ta most podeli 2000 K, katere ima deželni odbor podjetniku, oziroma prosilec izplačati iz kredita za občila v proračun za l. 1909 postavljenega. — Sprejeto.

Vodovodne zadeve.

Vaščanov v Ligojnih se dovoli iz melioracijskega zaklada 20% cele potrebščine za vodovod, t. j. 8032 K 89 v in se deželnemu odboru naroča, da izposluje tudi državno podporo.

Mestna občina Kamnik zgradila je že l. 1888. brez vsake podpore vodovod, ki je stal 50.000 K. Vsled pomanjkljivosti naprave morala se je občina lotiti spopolnitve te naprave. Stroški za to spopolnitev znašali so 34.000 K. Vodovod pa tudi s tem ni docela izpeljan, ker mu doslej niso priklopljena predmestja Podgora, Novi trg in Zaprece. Mestni občinski zastop se je odločil za to, da tudi te dele mesta preskrbi z zdravim vodo. Za to podaljšanje treba bo 38.600 K. Mestna občina, ki je v poslednjih letih mnogo žrtvovala za razna druga, v splošni blagor namenjena podjetja, prosi tudi za deželni in državni prispevek. Finančni odsek predlaga, da se ta prošnja odstopi deželnemu odboru z naročilom, da — ker se ravna za eminentni interes prebivalcev, ki se pečajo z živinorejo — iz melioracijskega zaklada podeli mestni občini osebito za to dopolnilno napravo primerni deželni prispevek in tudi od države izposluje državni prispevek.

Priporočata predlog poslanca Lenarčič in dr. Vilfan. Predlog se sprejme.

Odpuščaj povračila novomeški občini.

Pri napravi vodovoda za Novo mesto in okolico se je potrebščina, proračunjena na 310.000 K prekoračila za 10.056 K, katero svoto je na račun novomeške občine založila dežela Kranjska. Ta dolg znaša sedaj še 9406 K 46 vin., ter ga ima novomeška občina obrestovati po 4 1/2% od 1. januarja 1908 začenši. Mestna občina se je že obrnila s prošnjo na deželni odbor za odpis tega dolga, toda deželni odbor tej prošnji ni mogel ugoditi, ker je v dogovoru, sklenjenem med občino in deželnim odborom in državno upravo, določeno, da morebitne presežke proračuna ima občina sama pokriti. Finančni odsek uvaža, da je dežela prispevala k tej napravi 30% in država z 48%, torej s prispevki, ki so dokaj višji, kakor za druge enake naprave, ne more drugače soditi o tem, kakor je že deželni odbor odločil, zato predlaga:

Prošnji mestnega županstva novomeškega ni ugoditi.

Posl. Višnikar poudarja, da prekoračenja proračuna ni zakrivila občina. Ministrstvo je dalo neko precedens za poskus, a stalo je to nad 10.000 K. Bili so še drugi stroški. — Predlaga, naj se poročilo vrne vnovič finančnemu odseku, ki naj upošteva vzroke, ki so bili povod za prekoračenje tega proračuna.

Posl. dr. Lampe izjavi, da deželni odbor za nazaj ne more dati podpor, zlasti tam ne, kjer so občine napravile pogodbe, da same nosijo zneske, za katere se prekorači proračun.

Poročevalec posl. Povše pojasni, da obstoji zakon, po katerem dežela ne sme dati prispevke iz melioracijskega zaklada, ako ne da podpore državi. In v tem slučaju je državna podpora izključena.

Predlog posl. Višnikarja se odkloni, sprejme se odsekov predlog.

Občina neveljska s svojimi vasi Poreber in Hrib trpi zelo vsled pomanjkanja zdrave pitne vode. Zato prosi županstvo, da naj se deželni odbor prepriča o istinitosti navedenih razmer.

Finančni odsek predlaga:

Prošnja županstva občine Nevlje se odstopa deželnemu odboru, da poizveduje po svojem tehniku o teh razmerah, in če se prepriča o istinitosti potrebe, naj izdela stavbni urad dotični načrt za oskrbovanje imenovanih dveh vasi z zdravim pitno vodo. — Sprejeto.

Prošnja občine Mekinje, da se preiščejo razmere, ki kažejo pomanjkanje vode, se odstopi deželnemu odboru z naročilom, da po svojem hidrotehniku poizveduje o teh razmerah in na podlagi poizvedb odredi izdelavo in to potrebnega načrta.

Prošnja vaščanov v Rodinah se odstopi deželnemu odboru, da ondotne razmere o priliki kakega drugega uradnega potovanja v črnomalskem okraju po deželnem tehniku presodi in za napravo te kapnice primerno podporo podeli.

Prošnje za podporo.

Prošnja staroslovca Pečnikarja ni prišla v razpravo.

Deželnim cestarjem, ki so daljšo dobo let zadovoljivo opravljali svojo službo na deželnih cestah in so vsled starosti ali boleznii za vsako težko delo nesposobni, se načeloma dovolijo milostne podpore, odnosno pokojnine.

Deželni odbor se pooblašča, da bivšim cestarjem Jos. Logarju v Cerknici, Fr. Modieu v Nemški vasi pri Blokah, Pavlu Tittmannu v Nemški Loki pri Kočevju in vdovi cestarja Sindiča v Radečah dovoli primerne podpore, odnosno milostne pokojnine.

Z ozirom na izredne stroške in revščino vaščanov v vasi Bela v občini Podkraj, se pooblašča deželni odbor, da na podlagi potrebnih poizvedb prosilec dovoli primerno podporo iz kredita za cestne zgradbe.

Cestne zadeve.

Prošnji županstva Koprivnik, okraj Kočevje, za nadaljno podporo v poplačilo stroškov za popravilo občinske ceste iz Bukove gore do deželne ceste Kočevje - Črnomelj se ne ugodil.

Županstva v Idriji, v Doleh in v Rovtjah ter cestni odbor idrijski prosijo za uvrstitev občinske takozvane stare vrhniške ceste med okrajne ceste. Prošnja je opravičena in ker bode po novem letu razbremenjen logaški cestni odbor, ko prevzame država cesto Kalce - Idrija, zato se naroča deželnemu odboru, naj da sestaviti načrt in stroškovnik opravil ter v prihodnjem zasedanju o uspehih poroča.

V zadevi prošnje občanov iz Bučke za preložitve klancev na okrajni cesti Bučka - Raka, se naroča deželnemu odboru, da se dogovori z okrajnim cestnim odborom krškim.

radi te cestne zadeve in o uspehu dogovora poroča v prihodnjem zasedanju.

Interpelacije.

Prečita se interpelacija posl. Jarca v zadevi oškodovanja posestnikov po živini, ki jo gonijo iz Hrvaške na naše njive, in interpelacija posl. Peharja v zadevi cestne Idrije - Rovte.

Prihodnja seja je jutri ob 3. popoldne.

Konec seje ob 10:35 zvečer.

Notranji položaj.

Češki glasovi.

Praga, 13. oktobra. Vsi češki listi se obširno pečajo o položaju, ki nastane po demisiji Závka in Bráfa. Kakor se čuje, oba češka ministra še nista formalno podala svoje demisije, temveč storita to, če bo na programu sobotne seje ministrskega sveta vprašanje sankcije deželno-zbornih jezikovnih predlogov.

»Národní Listy« pišejo pod naslovom »Padec Bienerthovega ministrstva« sledeče: »Bienerthovo ministrstvo je padlo. Krščanski socialci so s svojimi protičeškimi predlogami ravnotako vrgli drugo Bienerthovo ministrstvo, meso in kri svojega mesa in svoje krvi, kakor so vrgli Beekovo ministrstvo. Nobena češka roka ne more podpisati nacionalnih deželnih postav in oba češka ministra sta prenehala v tistem trenutku biti člana kabineta, ko njegov šef ni mogel več nasprotovati pritisku krščanskih socialcev po izdaji nacionalnih deželnih postav. Ministra ga nista pustila v nobenem dvomu, da je principijelna pritrditve tem zakonom zanje signal k odstopitvi. Njiju demisija pa bo neposredno vzrok demisije celega kabineta.« — »Union« piše: »Že prihodnji ministrski svet pride v položaj, da bo sklepal o sankcioniranju onih (dež. jezikovnih) zakonov. Če pride do te odločitve, je položaj popolnoma jasen, ker se ne da misliti, da bi ministrski predsednik svoje nemške tovariše desavuiral. Tak desaveur bi povzročil konflikt in akutno krizo na tej strani kabineta. Ker se nadalje ne da misliti, da bo baron Bienerth želel tako krizo povzročiti, zato je brezdvomno, kako se bo morala cela stvar zasukati. Usoda kabineta je s tem zapечатena: kriza bo izbruhnila na drugi strani kabineta, ker se ne da misliti, da bi češka ministarstva dr. Bráf in dr. Závka pri onem glasovanju asistiral. V trenutku, ko se podaja gospod Bienerth docela v vlečko gospoda dr. Schreinerja, mora prenehati računati s sodelovanjem obeh čeških ministrov.«

Situacija.

Praga, 13. oktobra. Mladoroški poslanci so imeli danes sejo, v kateri sta oba češka ministra oddala izjavo, da bota takoj demisionirala, če bi se hotele predložiti nacionalne deželne postavice cesarjevi sankciji. Nade na uspešno zasedanje parlamenta so čisto uničene. Cesar sicer najbrže demisije dr. Závka in dr. Bráfa ne bo vzel na znanje, vendar ni misliti na delavnost parlamenta. Vendar se bo državni zbor dne 20. t. m. na vsak način sešel; vlada ga bo pa, če se bo brezuspešno zasedala, pokazala, odgodila ali celo zaključila. Govori se celo o novih volitvah.

Dunaj, 13. oktobra. V parlamentarnih krogih se govori, da je sobotni ministrski svet preložen in vsled tega vesti o nameravani demisiji čeških ministrov niso več aktualne.

Deželni zbori.

Dalmacija.

Zadar, 13. oktobra. Včeraj je deželni zbor sprejel zakon, ki meri na to, da se v Zadru vpelje državna policija.

Gosposka zbornica.

Dunaj, 13. oktobra. Cesar je za prihodnje zasedanje imenoval predsednikom gosposke zbornice Alfreda kneza Windischgrätza in podpredsednikom Maksa Egona kneza Fürstenberga in Alojza kneza Schönburg - Hartensteina.

Ferrer.

Madrid, 13. oktobra. Ferrer je bil danes popoldne ob 9. v Barceloni ustreljen. Bil je pred usmrtitvijo cel čas dobre volje. Duhovnika je odklonil. Danes je došla brzojavka urednikov vseh londonskih listov, ki je naslovljena na kralja in v kateri se izjavlja, da bo usmrtitev Ferrerja zapustila madež na časti Španije in zato naj kralj v imenu pravice, humanitete in napredka obsojdo vrže.

Ferrer, voditelj reformnih šol v Barceloni, je padel vkljub protestom celega civiliziranega sveta, kot žrtev klerikalnega brezmejnega sovražstva, kot mučenik Svobodne Misli.

Somišljeniki!

Naprednjaki!

Vabilo

na

SHOD

narodno-napredne stranke,

ki bode

v nedeljo, 17. oktobra ob 3. pop.

v prostorih hotela „Kramar“ v Logatcu.

Dnevni red:

1.) Politični položaj. Poroča deželni odbornik dr. Ivan Tavčar.

Somišljeniki, naprednjaki, odzovite se našemu vabilu in pridite radi važnega dnevnega reda vsi na shod!

„Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke“.

Slavnemu deželnemu odboru vojvodine Kranjske!

Glasilo deželnega odbora »Slovenec« z dne 5. maja 1909 št. 101 piše: »Ustanove za telmike od deželne odbora so dobili ... pod pogojem, da po končanih študijah vstopijo v deželno službo. Medicinsko ustanovo je dobil pod istim pogojem stud. med. Al. Ješe.«

Poleg »Slovenca« poročajo to istodobno tudi drugi slovenski listi. Na podlagi te vesti je bil deželni odbor ponovno napaden, češ da je podelil štipendije medicinu Ješetju, članu klerikalne »Danice«, ne da bi bil ustanovo prej razpisal.

Na te napade reagira deželni odbor v »Slovenca« z dne 13. septembra 1909 št. 208 pod naslovom »Resničeljubnost« »Slovenskega Naroda«: »V sobotni številki pogreva »Narod« staro laž, da je deželni odbor oddal medicinske štipendije brez razpisa. Teh štipendij deželni zbor sploh še sklenil ni, zato jih deželni odbor ni mogel niti oddati, niti razpisati. Kar se je dalo, je bilo par podpor revnim medicincem, ki jih hoče deželni odbor privezati na Kranjsko deželo, da dobimo dovolj domačega zdravniškega naraščaja.«

Prihajamo: 1. deželni odbor z dne 13. septembra 1909 postavlja na laž deželni odbor z dne 5. maja 1909;

2. tudi »par podpor revnim medicincem« se ni nikjer razpisalo, marveč se jih oddalo pod roko;

3. od teh »par podpor« ni dobil noben neklerikalni slovenski medicinec niti beliča;

4. iz tega sledi, da podpira deželni odbor na deželne stroške samo klerikalce, da jih »priveže« na Kranjsko deželo.

Proti tej nepostavnosti, samopašnosti in krivici deželnega odbora vojvodine Kranjske protestiramo kar najodločneje, opozarjajoč poklicane faktorje, da zahtevajo od deželnega odbora jasen obračun ter nasledujejo njegove korake zlasti sedaj, ko se bodo oddajale deželne ustanove za medicince, ki se ravnokar razpisujejo.

Na Dunaju, 12. oktobra 1909.

Za klub slovenskih medicincev na dunajski univerzi.

Mirko Černič l. r. cand. med.

Rado Pesjak l. r. cand. med.

Somišljeniki! Naprednjaki!

Vabimo Vas

na

SHOD

narodno-napredne stranke

ki bode

v nedeljo, dne 17. t. m.

ob 3. uri popoldne

v prostorih hotela „Triglav“ na Bledu.

Dnevni red:

1.) Poročilo o političnem položaju. Poroča deželni poslanec dr. Janko Vilfan iz Račavičice.

2.) Organizacija narodno-napredne stranke. Govori dr. Fran Gaberšek iz Ljubljane.

Somišljeniki, naprednjaki, pridite vsi do zadnjega na ta važen shod!

Izvrš. odbor nar.-napredne stranke.

Dnevne vesti.

+ Podoželna električna centrala. Velikanski, uprav američanski švindler se je uprizoril minoli mesec s takozvano »podoželno elektrarno«. Pod pokroviteljstvom in na račun deželnega odbora je izšla in se razdelila v nebroj izvodih brošura elektriške družbe A. E. G. — Union, iz katere smo posneli, da namerava deželni odbor vojvodine Kranjske predlagati deželnemu zboru predvsem zgradbo velike električne centrale ob Savi pod Kranjem. Nato je deželni odbor razposlal na tisoče in tisoče prigrasnic za priklopitev k omrežju deželne elektrarne, kakor da je le-ta že pred duri. Takoj v prvi seji deželnozbornskega zasedanja je bil z večino klerikalnih glasov sprejet dr. Lampeta in tovarišev nujni predlog, glasom katerega se deželnemu odboru naroča, da naj takoj gradi podoželno elektrarno in nakupi v to svrbo potrebne vodne sile. Vso to akcijo je pa spremljal z velikim bobnom večni projektant Tomaž Pavšlar v Kranju, v čegar korist se je ravno sprožila ideja deželne elektrarne. Ko je tekom let izmetal stotisoče v Savo, se mu je končno vendarle posrečilo dobiti malovredno, baje tudi še ne pravomočno na njegovo osebo omejeno koncesijo za vodno napravo na Savi pod Kranjem. Zanj je življenski pogoj, da to koncesijo čimprej za kolikor mogoče visoko svoto obesi komu na vrat. Ponujal je zaman svojo koncesijo kakor Čič kobilu različenim tveganjem in končno je še potrkal na vrata deželnega odbora. Priznati se mora njegovim prijateljem v kranjskem deželnem odboru, da so se trudili na vse kriplje, da bi mu pomagali iz zagate in naprtli deželi za ogromno svoto Pavšlarjeve vodovodne projekte. Najboljši dokaz za to nam je nujni predlog dr. Lampeta. Vsekako je moral dobiti Pavšlar pri deželnem odboru kako zagotovilo, kajti minoli teden je pravil vsakemu, kdor ga je hotel poslušati — kakor je to že njegova navada — da je deželni odbor svojo koncesijo za nič manj kakor za 1.600.000 kron in da od 1. septembra že vleče 5% obresti od te kupne svote! Ako ni hotel kdo verjeti njegovim besedam, pristavil je takoj: »Bote že videli prihodnjaki sredo!« No, včeraj se je res razpravljalo v kranjskem deželnem zboru o nujnem predlogu dr. Lampeta in tovarišev. Vsa s takim aplombom započeta akcija glede podoželne elektrarne je skoro popolnoma zvodenela. Dr. Lampetov predlog je padel v vodo in mesto milijonov Pavšlarju, dovolil je deželni zbor na predlog odseka za deželna podjetja le deželnemu odboru 20.000 K kredita v svrhu poizvedovanja in naprave načrtov za izkoriščanje raznih vodnih sil za proizvodnjo elektrike. Tako se je vsa zadeva srečno spravila v tisti tir, kakor sta ga že v prvi seji navetovala posl. Lenarčič in Pirc. Nečemo trditi, da so klerikalci namenoma vodili Pavšlarja za nos, še več, prepričani smo, da so imeli najboljšo voljo seči mu pod rame, toda morali so se ukloniti sili argumentov, ki so se navajali zoper dr. Lampetov predlog. Poglavlje o ponesrečeni akciji za deželno elektrarno nam zopet spričuje, kako naivno, lahkomišno in površno postopajo klerikalci v deželnem zboru.

+ Sijajen uspeh klerikalne taktike. Pri razpravi o novem občinskem redu v deželnem zboru je prof. Jarec storil veliko nerodnost. Mož je v politiki še jako mlad. Sicer sodimo, da je bolj inteligenten, kakor Lampe ali Pegan, a menda ga je družba le pokvarila, da strelja uprav neodpustljive kozle. Pri omenjeni razpravi je Jarec na ves glas povedal, da klerikalni deželni odbor namenoma 1½ leta ni rešil v narodnostnem oziru nam Slovencev neprijetnega akta. Lep deželni odbor, ki namenoma sploh ne reši neljubega akta. Deželni odbor ima dolžnost, rešiti vsak akt, če nam je ugoden ali ne. Jarečovo nesekano priznanje bo seveda rodilo primerne posledice. »Grazer Tagblatt« že pozivlje štajerske in koroške deželne odbornike, naj posnemajo Jarečev vzgled. Tako bodo koroški in štajerski Slovenci plačevali stroške za Jarečeve nerodnosti.

+ Šolniki proti — sebi! Posl. E. Gangl je v specialni debati o poročilu šolskega odseka glede načrta novega zakona o šolskem nadzorstvu postavil poleg mnogih izpremičevalnih predlogov tudi tri resolucije, ki so I. Vlada se pozivlja, naj določi vsakemu okrajnemu šolskemu nadzorniku pisarniško moč, ki naj po njihovih navodilih opravlja pisarniške posle, da ostane nadzorniku za glavno njegovo poslovanje dovolj časa. — II. Šolskemu odseku se naroča, naj izpremeni § 39. v tem smislu, da voli učiteljstvo s a m o svoje zastopnike v deželni šolski svet. — III. Vlada se pozivlja, da odkaze personalni referat samo deželnim

šolskim nadzornikom. — Ko je stavljal deželni glavar te resolucije na glasovanje, so — čudom se čudimo! — obsedeli gospodje poslanci S. L. Stranke, ki so učiteljskega stanu (Jarec, Jaklič, Ravnikar) in seveda tudi vsi drugi poslanci iste stranke. Resolucije je posl. Gangl utemeljil tako, da je njih opravičenost jasna kot beli dan: kdor temu ne verjame, naj vpraša kakega klerikalnega okrajnega šolskega nadzornika, ako ni upravičena zahteva po olajšanju njegovega pisarskega dela; naj vpraša vse učiteljstvo, ako se ne vjema z zahtevo, da si voli s a m o svoje zastopnike v deželni šolski svet; končno naj vpraša vsakega živega človeka, ni li bolje, da opravičajo osebni referat deželni šolski nadzorniki, ne pa — vitez K a l t e n e g g e r ! — Toda Jarec, Jaklič, Ravnikar so bili proti resolucijam poslancev Gangla! Šolniki proti — sebi! Najbrže je zabičal Kaltenegger to, da morajo biti lepo pridni, četudi so sicer v srcu za to, kar odgovarja načelu pravičnosti! No, politična morala je tako močna tudi pri klerikalnih šolnikih, da stavlajo očitne koristi vsega učiteljstva — srednješolskega in ljudskošolskega — za svojo politično strast! — Da bodo okrajni šolski nadzorniki še nadalje v prvi vrsti pisarji, naj se zahvalijo »SLS«, pravzaprav pa je vse to za sluga »šolnikov« Jarca, Jakliča in Ravnikar, ki nimajo toliko vpliva v svoji stranki, da bi jo prepričali o tem, kaj bi bilo res vsemu učiteljstvu v korist! Zalostni šolniki! Bržkone bo še treba govoriti o tem žalostnem dejstvu. A učiteljstvo — tako srednješolsko kakor ljudskošolsko — mora priznati, da se je poslanec Gangl zavzel za njegove najopravičenejše koristi, »šolniki« »SLS« pa so bili proti! Resnici na ljubo javljamo, kar se nam poroča z verodostojne strani, da je poslanec Ravnikar glasoval za III. resolucijo posl. Gangla.

+ Z deželnozbornske galerije. Piše se nam: Ljubi gospod urednik! Spominjam se dobro tistih časov, ko ste pisali »mušice«, tiste majhne strupene notičice, ki so klerikalce tako bolele, da so kar cviliли. Zakaj vas ni bilo zdaj nikoli v dež. zbor. Sedanji klerikalni poslanci so še dosti hvalježnejši objekti za vsakovrstna zafrkavanja, kakor so bili prejšnji. Rečem vam: majhno premoženje si lahko zaslužite, če bi te originalne količkejke dobro popisali. V Ljubljani je nekoč živel pisatelj, ki je dvajset let prav dobro živel od tega, da se je iz bivšega ministra Abrahamowicza norec delal. Tu pa imate dva tučata ljudi, ki bi jih lahko imeli za Pepete, kolikor bi hoteli, in koderkoli čitajo »Slov. Narod«, povsod bi se smejali. Zakaj vas torej ni? Če sami nečete ali ne morete, pošljite koga drugega, da bo klerikalce malo požgečkal. Verjemite mi: kar iz kože bodo skalali. Klerikalci so družba neprostopljivih komikov. Vsi od kraja, začeni od Šukljeja, ki je bil časih zelo podoben civiliziranemu človeku, pa doli do tistega možakarja, ki ima kavčukast ovratnik in kravato, slišite, kravato, kakršna je dobiti le kot dobiček pri kakem kegljanju za obmejne fajmoštre. Obrazje je videti, ki so vsak zase znameniti dokaz Darwinove teorije. Galejski obiskovalci sploh najraje študirajo obrazje klerikalnih poslancev in smeja je vedno veliko. Torej storite kar je treba, da se bomo na stroške klerikalnih poslancev smejali tudi še potem, ko ne bo več dež. zbora.

+ Kako se sklepi deželnega šolskega sveta izvršujejo? Pred kratkim se je v seji deželnega šolskega sveta na predlog člana dr. Tavčarja sklenilo, da se ne smejo suplente na srednjih šolah več sprejemati ex praesidio, temveč da je za to potreba sejnega sklepa. Dočim se tega sklepa drže ravnatelji slovenskih gimnazij in predlagajo supplente v potrdilo deželnemu šolskemu svetu, se ravnatelji nemških gimnazij čisto nič ne brigajo za ta sklep. Tako je ravnatelj gimnazije v Kočevju, Riedl, kar na lastno roko telefonično z Dunaja poklical dva suplenta, nekega Jonketa in nekega Ekertha. Namesto da bi nemški šolski nadzornik Belar ali pa referent Kaltenegger, ki ima ta čuvati, da se izvršujejo gremijalni sklepi deželnega šolskega sveta, tirolskega Riedla poučila, da nima nikake pravice samovoljno nastavljanje suplente — ki so, nota bene, še neizprašani, med tem, ko imamo na tucete izprašanih domačih suplentov brez kruha — sta se pa ta dva gospoda lepo uklonila in kar nakazala tema suplenta plače. Seveda bosta gospoda svoje t i h o t a p s t v o opravičevala s tem, da je bilo nastavljanje rečenih suplentov n u j n o. Pa ta nujnost je jalova, ker je v par dneh dobili usposobljeni kandidati. Radovedni smo, ali se bo tudi gremij deželnega šolskega sveta podrgel Belarjevi in Kalteneggerjevi samovoljnosti in se dal od teh dveh

uradniških magnatov bagatelizirati. Gospodine Schwarz — ali mar nimajo gremijalni sklepi deželnega šolskega sveta za vašo nemška uradnika nobene veljave?

+ O bojih v kranjskem deželnem zboru prinaša osrednje glasilo socialnodemokratske stranke, dunajska »Arbeiterzeitung« poročila, ki so pisana popolnoma v klerikalnem smislu in bijejo resnici v obraz. Narodnonapredni stranki to pač nič ne škoduje in nič ne koristi, kaj pisari list sumljivih poštenjakov Adlerja in Pernerstorferja, ali značilno je to pisarenje za socialnodemokratsko stranko in njeno glasilo. Socialni demokratje so bili vedno ponosni, da so l. 1897. v drž. zboru »šturmali« predsedstvo, zaradi dejanj, kakršna zdaj, ko jih je storil Šuklje, odobrava. Lepa stranka ti socialni demokratje, ki se navdušujejo za postavolomsko početje klerikalca Šukljeta, za nasilnosti in lopovstva tiste klerikalne stranke, ki jo je ista »Arbeiter Ztg.« obsula s ploho očitanj, ko je bil zaradi nje državni zbor zaključen. Postopanje »Arb. Ztg.« je nedosledno, je nepošteno in v največjem nasprotju z vsemi principi, ki jih ima sicer socialnodemokratska stranka vedno na jeziku. Vprašanje je: kaj je napotilo »Arb. Ztg.« da je zavzela tako stališče? Političnega interesa nima nobenega, da laže o boju naprednih poslancev v dež. zboru in da odobrava lopovstva klerikalcev, saj je to nič ne koristi, pač pa jo kompromitira. Kaj je torej ta list pripravilo do tega da bje sam sebe po ustih, da se sam prostituira? Mogoče je le dvoje: ali da so klerikalci Adlerja in Pernerstorferja na ta ali oni način recimo pridobili, da piše v njihovem smislu, ali pa da so kakega dopisnika »Arb. Ztg.« podkupili in je ta dopisnik potem »Arb. Ztg.« mistificiral in zapeljal, da je klerikalcem v korist na ta ostuden način grešila proti resnici in pravici. Bodi že kakorkoli, značilno in poučno je vsekakor videti »Arb. Ztg.« kako se bori za postavolomsko nasilje klerikalcev.

+ »Slovenec« zaljubljen v Nemce. »Slovenec« je že opetovano naglašal, da poznajo v njegovem uredništvu najbolje razmere na Nemškem. (Glede Rusije, Srbije, Bolgarije in drugih slovanskih držav tega ne trdi.) Dne 9. t. m. pa je pisal »Slovenec«: »Najbolj pa je za nas poučna Nemčija, ker so nam ondotne razmere najbližje (!).« Potem pa navaja z debelim tiskom besede voditelja nemškega centra Spahna: »Nemški narod, ki se sme s ponosom imenovati eden izmed (nemčizem!) prvih kulturnih narodov na svetu.« Te besede so debelo tiskane zato, da so padle takoj v oči dr. Eggerju, grofu Barbu, ministru Hohenburgerju in — škofu Jegliču.

+ Slovencev ne marajo v stolni cerkvi slovenske škofije v Mariboru. Iz Maribora nam pišejo: V soboto 3. t. m. je dal neki »Cecilienverein« koncert v stolni cerkvi in na ta koncert so vabili veliki, žolti, samonemški plakati. Pri tem društvu sodelujejo tudi Slovenci. Ali teh ni povabil omenjeni »verein«. Zakaj ne? Na to vprašanje mi je odgovoril član tega društva, Slovenec. Zato ne, ker društvo slabo materijelno stoji. To je izgovor, da bi se mu krava smejala. Mar bi lepaki bili dražji, če bi bili pol slovenski in pol nemški? Ne, ali s tem bi se zameril »verein« ali pravzaprav odločujoči klerikalci v njem gosp. Nemeem, a na slovensko »misera contribuent plebs« se ni treba ozirati. A pri takem društvu, ki javno na plakatih zaničuje Slovence in njihov jezik, sodelujejo tudi zavedni (!) Slovenci. Heul! — V sredo 6. t. m. je stal pred slovensko, s slovenskim denarjem zidano cerkvijo franciskansko, voz za prevažanje pohištva iz Liberca na Češkem, kjer žive najzagrizenejši Nemci. Pogledam v cerkev: po celi cerkvi okoli so razmetani leseni deli spovednic. Ali bi tega ne mogli domači slovenski obrtniki narediti? Koliko je samo vožnja stala! Sovražnikom polnijo ti mešetarji s perfektanin slovenskim denarjem žepe.

+ Kako postopajo c. kr. uradi na Koroškem proti Slovence? — Rodoljub s Koroškega nam piše: Meseca maja t. l. sem kupil neko posestvo. Meseca julija sem dobil plačilni nalog od c. kr. davkarije v Celovcu glede plačila pristojbin za to posestvo v znesku 67 K 80 h. Ker je bil ta plačilni nalog nemški in ker dosledno vračam vse nemške dopise, sem vrnil tudi ta plačilni nalog davčnemu uradu v Celovcu s pripombo, da nemških dopisov ne sprejemam z zahtevo, naj se mi pošlje slovenski plačilni nalog. Na to sem prejel od c. kr. okrajnega sodišča, oddelek VI., v Celovcu z dne 14. avgusta 1909, št. 1055/9, sklep, s katerim se mi nazonanja, da se je ta znesek 67 K 80 h skupno s 5% zamudnimi obrestmi vred od dne 25. julija 1909 vknjžil na to moje posestvo, hiš. št. 9, v dobro erarja. Pripomnim, da se nisem branil pristojbin plačati, ampak sem zahteval le slovenski plačilni nalog. Omenjam še, da nisem dobil

še sploh od nobenega urada nobene rešitve, dasi vračam dosledno vse nemške dopise in zahtevam slovenske tiskovine ali vsaj dvojjezične. Na neki vrneni nemški spis se mi je zapretilo, ako v določenem času ne izpolnim tiskovine v odmerjenem pridobinskega davka, da se mi bo davek odmeril po prostem prevdaru, morda tudi v mojo škodo, ker sem na dopis (seve nemški) c. kr. davkarji v Celoveu, da nima v zalogi slovenskih tiskovin, samo za me take dati tiskati, bi bilo predragro in bi stale tiskovine več kakor znaša dotični davek, odgovoril, da se slovenske ali vsaj dvojjezične tiskovine dobijo v c. kr. dvorni in državni tiskarni na Dunaju. Tako se reže kruh pravice Slovence na Koroškem.

Iz Srednješolske službe. Suplent g. Fran Jeran je dodeljen državni realki v Ljubljani. — Za suplente so imenovani sledeči učiteljski kandidati: Vincenc Marinko, Fran Gnjezda in Martin Gorjaneec na I. državni gimnaziji v Ljubljani; Izidor Modic, Fran Pavlič na II. državni gimnaziji v Ljubljani; dr. Edvard Dolinšek, Marko Bajuk, Fran Dolžan in Adolf Robida na državni gimnaziji v Kranju.

Iz ljudskošolske službe. Bivša supl. na Vrhniki P. Zavašnik pride za prov. učiteljico-voditeljico v Bevk. — V Cermošnici pride učiteljska kandidatinja Erika pl. Vorbeck. — Za provizorično učiteljico-voditeljico v St. Lenartu pri Skofji Loki je imenovana Terezija Rant. — V Loski potok pride učiteljska kandidatinja Marija Sustersič. — Za provizorično učiteljico pride v Korosko Belo učiteljska kandidatinja Terezija Jalen.

Odlikovanje. Višji respicient finančne straže, Karel Volšan v Trstu je odlikovan s srebrnim zaščitnim križcem s krono, ker je v nevarnosti za lasno življenje rešil tri osebe iz vode.

Odvetniški izpit je napravil v Gradcu gosp. dr. Anton Božič, odvetniški kandidat v Celju.

Politično napredno in gospodarsko društvo za poljanski okraj ima jutri v petek 15. t. m. ob polu 8. zvečer sejo v gostilni g. Kozaka na Poljanski cesti št. 21.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da so naročila za računske, oziroma gostilničarske listke v zadnjem času redkeji postala. Slovenci in Slovenke zahtevajte listke v zadnjem času redkeji postadi v trgovinah računske listke družbe sv. Cirila in Metoda!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja tem potom, da ima sledeče razglednice v zalogi: Vodnik - Bleiweisove, cena 100 kom. 4 K. V. Polakove, cena 100 kom. 4 K. s hišico, cena 100 kom. 8 K. narodni tabor v Zeleni, cena 100 kom. 8 K.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani prosi vse odposiljatelje zneskov iz družbinih nabiralnikov, da vedno na položnici oz. nakaznici napišejo iz katerega nabiralnika odpošljejo denar.

Čast našim orožnikom! Po ovinkih smo zvedeli, da so imeli ljubljanski kazino, na dan »Slavčeve« slavnosti neko plesno veselico. Nervozni baron Schwarz je poslal kazinskim zajem kakih 15 orožnikov z dežele za stražo. Proti polnoči prinese neka nemška dama za vsakega orožnika vrč piva z osorno gesto, kakor se da beraču. Toda noben orožnik ni hotel vzeti vrča, temuč se v imenu vseh oglasi eden: »Hvala lepa! Nismo dragonci! Ako hočemo piti, kupimo in plačamo lahko sami!«

Čast takemu narodnemu ponosu! — Spoštujmo svoj materin jezik. Jako obžalovanja vredno je, da naši slovenski trgovci med seboj občejejo v nemškem jeziku. To je največja sramota za vsakega Slovenca. Tako je trgovec G. iz Idrije naročil blago pri odlični slovenski trčrki v Ljubljani v nemškem jeziku. To je taka malomarnost, da je takega človeka treba javno grajati.

Na nedeljskem promenadnem koncertu »zibuncangarske« godbe smo poleg mladoletnih nemških frakle, zelenih nemških študentov in polimanih vajencev opazili tudi deželnega glavarja plemenitega Sukljeja, ki si je menda zdravil svoje razdražene živce ob sladkih zvokih čarodajnih melodij vojaške godbe. Kakor čujemo iz popolnoma zanesljivega vira, vlada v vojašnici 27. pešpolka legar in leži 25 mož. Kako se strinja s principi higijene, da dela godba iz take okužene vojašnice javne promenadne koncerte. In slednjič, kdo je godbi sploh dovolil, da svira v mestnih nasadih?

Domač umetnik v tujini. Dne 1. t. m. je v Wiborgu na Finskem prvokrat nastopil kot dirigent filharmoničnega orkestra Slovenec g. Leo Funtak. Njegov nastop je bil jako srecen. Občinstvo ga je navdušeno aklamiralo. V Wiborgu izhajajoči listi zelo pohvalno pišejo o g. Funtaku in čestitajo orkestru, da si je pridobil tako izbornega dirigenta.

»Domovina« vabi vse čislane g. odbornice, g. odbornike in nadzorovalne dame k važni seji, ki se vrši jutri v petek, 15. t. m. ob polu 4. popoldne v mestni posvetovalnici.

Rok za oddajo poplavalnih pol za letošnje šolske matic je že potekel, a vzlie temu je še mnogo takih gospodarjev, ki niso storili te svoje dolžnosti. Opozorjamo torej še enkrat prizadete kroge, da je poplase pole nemudoma oddati v mestnem zglasovalnem uradu, da se izognejo potom in stroškom.

Predavanje. Slovensko trgovsko društvo »Merkur« opozarja interese še enkrat na predavanje diplomiranega eksportnega akademika g. Melhiorja Tomeca o Ameriki in svetovnem gospodarskem razvoju, ki bo danes ob 9. zvečer v Merkurjevih prostorih. Vstop prost. Prosimo za točno in mnogobrojno udeležbo.

P. n. občinstvu na znanje sporoča ravnateljstvo kranjskega deželnega muzeja, da so zbirke dostopne v tem-le redu: 1. Vsako nedeljo, ob vsakem vremenu brezplačno od 10. do 12. ure predpoldne; popoldne ostane muzej zaprt. 2. Vsak četrtek, če je ta dan delavnik, popoldne od 2. do 4. ure za dijake, brezplačno. Če je praznik, dopoldne od 10. do 12. ure. 3. Vsak delavnik od 8. ure predpoldne do 4. ure popoldne, vsak praznik od 10. do 12. ure predpoldne za korporativne obiske šol in društev, v spremstvu p. n. gg. ravnateljev, profesorjev, učiteljev, predsednikov ali nadzorništva brezplačno proti temu, da se poset ravnateljstvu javi vsaj 24 ur poprej. 4. V drugih slučajih proti vstopnini po 60 v za osebo, izveniš popoldneve nedelje in praznikov; tedaj je muzej zaprt.

Zadruga gostilničarjev, kavararjev, žganjetočnikov in izkuharjev v Ljubljani naznanja, da je kurz za serviranje, ki traja od 3. novembra do 13. decembra t. l. za vse brezplačen. V prvi vrsti imajo pristop k istemu člani ljubljanske gostilničarske zadruge ter hčere in sinovi teh članov. Prostorja je za kakih 40 gojencev. S prigrisitvijo naj se ne odlašaj; tu velja izrek: kdor prej pride, prej melje. K splošnemu kurzu, ki se prične 15. novembra in traja do 18. decembra pa imajo pristop žene in hčere gostilničarjev iz cele Kranjske. Oziralo se bo v prvi vrsti na tiste, ki so se lansko leto prigrisili, pa niso mogli priti na vrsto, ako se bodo letos pravočasno prijavili. Podrobna pojasnila daje gostilničarska zadruga v Ljubljani, Gradišče št. 7.

Umrla je sinoči ob polu 10. uri na Vrhniki gđe. Ana Iglič. Pokojnica je bila navdušena Slovenka. Blag ji spomin!

Za Aljažev dom darovala je banka »Slavija« v Pragi znatno svoto 300 K. Narodni zavarovalnici najiskrenejša zahvala za ta velikušni dar!

Franciškanci kot športsmani. Naša notica o franciškanih na Brezjah v avtomobilu je klerikalce močno spekla. Pa nič ne pomaga, resnica je le. Naš poročevalec, ki je na svoje oči vse videl in je pripravljen tudi pred sodiščem nastopiti kot prič, nam piše: »Vzdržujem v celem obsegu svoje poročilo o franciškanih športsmanih. Očetje franciškanov so se vozili v avtomobilu pred cerkvijo ter se menjavali. Čegav je bil naposled avtomobil in kdo mu je bil nazadnje pri odhodu šofer, je zame enostavno brezpomembno.« — Franciškan v avtomobilu — upamo, da bomo letos pozimi videli uršulinke rodlati.

Eden najstrepnejših klerikalcev v Novem mestu je znani mizar Matevž Malovič. Vsled njegove zlobnosti in neprekosljivega intriganstva se ga boji vse mesto. Vsakdo, ki živi rad v miru, se ga izogiblje, vse mesto pa želi, da bi je bog kdaj rešil te pokore. Malovič ve, da se ga vse boji, zato tudi nastopa kakor kak turški paša. Te dni je v Jakšetovi gostilni napadel obrtnika Agniča, ga opsoval ter ga končno vrgel s tako silo na tla, da ga je tako močno poškodoval na nogah in rokah, da je postal že delo nesposoben. Proti Maloviču se je uvelo kazensko postopanje in nadejati se je, da ne bo utekel zaslužen kazni. Pri tej priliki bi po boženga Maloviča vprašali, kdaj bo dal popraviti Katarinino soho, za katero so že lani gotove osebe nabirale prispevke? Gospod Matevž, odgovorite na to vprašanje!

O kočevski nemški gimnaziji. Z novim šolskim letom ima nemška gimnazija v Kočevju že 7. razred, a le 136 dijakov. V višjih razredih je število sledeče: 5. razred 16, 6. razred 10 in 7. razred 8 dijakov. Do 8. razreda bodo prišli morda ravno 4 dijaki.

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju vlnudno vprašamo, če misli kedaj preklicati poostreno pasjo kontumacijo. Čuje se, da je deželna vlada glavarstvu že zaukazala razglasiti preklic; kar pa seveda glavarstva ne moti pustiti vse pri starem v veliko nadlogo prebivalstva.

Sulferajnska žola v Hrastniku. V noči od 12. do 13. t. m. so doslej

negnani zlikovci pobili 5 šip na tukajšnji sulferajnski žoli. Odločno obsojamo taka dejanja; tak boj nič ne koristi, nego nam le še škoduje, ker služijo taki izgrede nasprotnikom kot dobrodošlo agitatorično sredstvo.

Suspendirajo nadučitelja A. Gradilnika v Celju je deželni šolski svet štajarski kot v postavi neutemeljeno — zavrnil. — Tako je, če šolske oblasti same postav ne poznajo in tiste kršijo! — Kako pa se bode dalo suspendiranemu zadoščenje zato, da se ga je tolikanj časa poniževalno izročilo javnosti kot kakega — zločinca?

Društvo drž. pisarniških oficijantov in pomočnikov za Primorsko priredi v soboto, dne 16. t. m. v prostorih društva c. kr. drž. uslužbencev v Trstu, ulica Barriera vecchia št. 8 I. nadstr. zborovanje z dnevnim redom: ureditev službenega stališča potom zakona. Vsi tukajšnji drž. poslanci so obljubili se udeležiti tega zborovanja. Začetek ob pol 8. zvečer. Vsi pogodbeno nastavljeni uradniki (oficijanti in pomočniki) so vabljeni, da se gotovo udeleže tega zborovanja.

Iz Brežic. Za slovenski otroški vrtec v Brežicah je darovala družba treh hrvatskih dramskih igralcev del čistega prebitka o priliki priveditve igre v »Narodnem domu« v Brežicah dne 10. vinotoka t. l. znesek 7 K 68 vin.

Neenavdno zeljnato glavo je nam poslal na ogled g. Iv. Volk iz Laškega trga. Glava je popolnoma razvita, neenavdno pa je to, da ima okrog sebe 12 mladčev, 12 manjših glav, na katerih sedi stara glava, kakor koklja na piščancih.

Akad. tehn. društvo »Tabor« v Gradcu naznanja, da se vrši I. redni občni zbor v sredo, dne 20. t. m. ob pol 8. zvečer v društvenih prostorih (Schönhaugasse 17/L.) z običajnim sporedom.

Srbsko čitalnico so te dni otvorili v Trstu. Svoje prostore ima v ulici Lazzaretto vecchio.

»Narodna čitalnica« na Kneži in v Podmeltu priredi, dne 17. t. m. »Moč uniforme« burko s petjem in godbo v treh dejanjih. Spisal I. Stoka, uglašil: H. O. Vogrič. Sodelujejo igralci iz Trsta in Tolmina. Pevske točke spremlja gorški vojaški orkester. Začetek ob 4. popoldne v prostorih tovarne g. Križniča iz Kanala tik postaje v Podmeltu. Za to prireditve vlada veliko zanimanje.

Neznani mrivce. Dne 8. septembra t. l. so našli v Skofljah, okraj Sežana, v cestnem jarku nekega neznanega človeka, ki se je bil očitno ustrelil. Ker ni imel nobenih dokumentov ali izkazil, se do danes še ni moglo dognati njegova identiteta. Navedenec je bil kakih 35 let star, velik in močan, črnih las in gostih rjavih brk. Za pestjo desne roke je imel kakih 8 cm dolgo brazgotino, vsled česar mu je bila roka nekoliko sključena. Obklečen je bil čedno, črno in je bil, po rokah sodeč, ključavničar ali kaj sličnega po poklicu. Zadnji večer je v Skofljah govoril slovensko. Kdor bi kaj vedel o njem, naj se zgasi na mestni policiji.

Za gledališkega tajnika v Zagrebu je imenovan znani hrvatski pesnik Mihovil Nikolič, ki se je letos poročil s priljubljeno hrvatsko igralko Hrčičevo. Dosedanji gledališki tajnik Schmidt je stopil v pokoj.

Govori braniteljev v »vleizdajniškem« procesu so izšli v posebni knjigi. Knjiga obsega 471 strani in stane 3 K. Kdor se zanima za stvar, si lahko knjigo naroči v »Dionički tiskarni« v Zagrebu.

Delavsko gibanje. V torek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 85 Slovencev in 24 Hrvatov, nazaj je prišlo pa 12 Hrvatov. — Včeraj sta se z južnega kolodvora odpeljala v Ameriko dva Hrvata, nazaj jih je prišlo pa 6. V Šlezijo se je odpeljalo 10 rudarjev, 10 pa na Westfalsko.

Izgrbljeno in najdeno. Delavec Jožef Ohte je izgubil denarnico, v kateri je imel 60 K denarja. — Šolski učence Jožef Kirshner je našel srednjo svoto denarja, katero je izgrblil Stanko Žerjav. — G. Dragotin Vojska je izgubil bankovec za 20 K. — Šolski učence Viljem Putich je našel denarnico z manjšo svoto denarja. — Goienka višje dekliske šole Amalija Vidic je izgubila zlato damsko uro z verižico. Kdor bi jo našel naj jo odda proti nagradi 10 K na magistratu, ali pa na Turjaškem trgu št. 8. II. nadstropje.

Izgrblil je izvošček Pavel Stele na poti od Gornjih Gamelnov do Ljubljane listnico, v kateri je imel bankovec za 1000 K in 4—5 bankovcev po 100 K. Pošteni najditelj naj blagovoli najdeni denar oddati mestni policiji, kjer dobi primerno najdenino.

Oddelek godbe »Slovenske Filharmonije« koncertira jutri pri popoldanski predstavi Elektro - radiografa »Ideal« v hotelu pri »Maliču« od 3/4. ure naprej.

Slovenci in Slovenke! Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Vabilo na SHOD narodno-napredne stranke

ki bode
v nedelje, 17. oktobra ob 3. popoldne
v prostorih g. Majcena pri
»Stari pošti« v Mokronogu.

Dnevni red:
1) Poročilo o političnem položaju. Poroča deželni poslanec dr. Ivan Oražen.
2) Organizacija narodno-napredne stranke. Govori prof. Anton Jug.
Shod bo v slučaju ugodnega vremena pod milim nebom.
Somišljeniki, porabite ugodno priliko in pridite vsi na shod, da se pončite o razmerah v deželnem zboru!

„Izvrš. odbor narodno-napredne stranke.“

Telefonska in brzojavna poročila.

Demonstracije v Trstu.

Trst, 14. oktobra. Snoči so bile tu velike protiklerikalne demonstracije. Okolu 9. ure zvečer se je razvedelo, da je klerikalna vlada na Španskem vzlic protestom vsega civiliziranega sveta dala umoriti prof. Ferrerja kot provzročitelja barcelonske revolucije. Španski ministrski svet je to storil na pritisk škofov in jezuitov. Ferrer je bil obsojen na gole denunciacije, brez dokazov, brez prič, od izjemnega sodišča. Še zagovornika mu niso dali. Ko se je to razvedelo po Trstu, se je zbralo na tisoče ljudi, ki so burno demonstrirali. Mnogi so najprej vdrli v gledališče in zahtevali, da v znak žalosti nad umorom znamenitega moža prenehajo predstavo. Vsa gledališča in vsi zabavni lokali so takoj ustavili predstave. Demonstrantje so potem napravili obhod po mestu, kličoč: »smrt klerikalizmu! In se končno zbrali na velikem trgu. Tu je imel socialnodemokratični državni in deželni poslanec Pittoni krasen govor, v katerem je označil vso infamnost klerikalizma in naglašal, da se je na Španskem z umorom Ferrerja ponovila ona tragedija, kot pred stoletji, ko je katoliška cerkev na grmadi sežgala Giovana Bruna. Ko je policijski komisar Kerševan pozval Pittonija, naj umolkne, je ta izjavil, da se ne boji in sklicujoč se na svojo poslansko imuniteto, nadaljeval svoj govor.

Trst, 14. oktobra. Na velikem trgu, kakor tudi na drugih mestih je policija siloma in prej danim znamenjem trobentača, razgnala demonstrante. Demonstranti so hoteli vdreti pred španski konzulat, ali to je preprečila močna policijska četa, ki je demonstrante prišla od vseh strani in jih razpršila. Konzulat straži kakih 50 policajev. Ob pozni uri še so demonstrantje v gručah hodili po ulicah, prepevaje razne revolucionarne pesmi in kličoč: Ab-basso in »morte« na račun klerikalizma.

Trst, 14. oktobra. Zaradi oblastvenega umora prof. Ferrerja so danes začeli stavkati delavci svobodne luke, dalje Lloydovega arsenala, tehniškega stabilimenta in še drugih tovarn. Plamen sovraštva proti klerikalizmu je tako vzplamtel, da je za danes zvečer pričakovati novih velikih demonstracij.

Trst, 14. oktobra. Španski konzul je danes popoldne na policiji zaprosil varstva. Španski konzulat je zastražen.

Trst, 14. oktobra. Policija dela velikanske varnostne priprave. Zastržila je škofijo in različne samostane. Duhovniki so se poskrili in se ne upajo na ceste.

Trst, 14. oktobra. ob 11. uri zvečer je pridrvela večja skupina demonstrantov pred jezuitsko cerkev v ulici Ronco in je razbila vse šipe ter cerkev poškodovala.

Belokranjska železnica.

Dunaj, 14. oktobra. Te dni se razpišejo konkurzi za zgradbo belokranjske železnice. Proga se prične istočasno graditi tako na Kranjskem, kakor v Dalmaciji. Takisto je poskrbljeno, da se obenem prične tudi z gradbo na hrvatski strani. (Kaj poroče k tej vesti pošteni »Slovenec«, ki je še te dni pisal, da so zgradbo belokranjske železnice preprečili — slovenski naprednjaki?! Oomba uredništva.)

Ministrska kriza.

Dunaj, 14. oktobra. Nemški listi se delajo, kakor da bi verovali

na to, da bo Bienerthovo ministrstvo še nadalje ostalo na krmilu. To je slepilo. Po informacijah iz najzanesljivejšega vira lahko zatrdimo, da imajo v merodajnih krogih trden sklep in neomajno voljo, da kolikor mogoče pospešijo formalnosti odstopa Bienerthovega kabineta.

Protislovanski zakonski predlogi.

Dunaj, 14. oktobra. Deželni zbor je danes pričel razpravo o znanih protislovanskih zakonskih načrtih. Prvi je govoril Axmann, ki je rekel, da njegov predlog ni naperjen proti nobeni narodnosti. Grof Colloredo je naglašal, da imenovani predlogi še niso zadostni v uspešno obrambo nemškega jezika. Zadnji je govoril socialist Seitz.

Nov predsednik graškega nad sodišča?

Praga, 14. oktobra. »Narodni Listy« javljajo, da bo sedajni pravosodni minister dr. Hochenburger imenovan za predsednika graškega nad sodišča, dosedanjí predsednik Pitreich pa bo imenovan za II. predsednika najvišjega sodišča.

Prestolonaslednik v Dalmaciji.

Zader, 14. oktobra. Dopisnik »Našega Jedinstva« javlja z Dunaja, da bo v kratkem posečil Dalmacijo prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand s svojo rodbino. Nadvojvoda si bo ogledal vsa večja dalmatinska mesta in se bo na to na potil v Hercegovino in Bosno.

Demonstracije proti Španiji.

Pariz, 14. oktobra. Radi justifikacije Ferrera v Barceloni je prišlo tu snoči do krvave revolte. Ranjenih je bilo nad 100 oseb. En redar je bil ustreljen.

Rim, 14. oktobra. Tu in v vseh večjih italijanskih mestih so bile snoči radi justifikacije Ferrera velikanse demonstracije proti Španiji.

Blok nemohamedanskih narodnosti v Turčiji.

Skopje, 14. oktobra. Pravkar v veljavo stopivši zakon proti narodnostim je povzročil med makedonskimi narodi silno ogorčenje in vse kaže na to, da bo povzročil baš nasprotno, kar so z njim mislili doseči Mladoturki. Četniška borba, ki so jo že pred tedni med sabo vodili Srbi, Bolgari in Grki, je malodane popolnoma ponehala in četniški vodje se že posvetujejo, ako bi ne kazalo opustiti borbo vseh proti vsem in se združiti v eno falango proti skupnemu sovražniku — Turku. Nasprotje med Bolgari in Srbi, ki se je zdelo nepremostljivo, se je umaknilo skoro neverjetno pomirljivemu razpoloženju. Ako se položaj nepričakovano ne spremeni; bo se že v najbližji bodočnosti dosegel modus vivendi med Bolgari in Srbi v Makedoniji. Neki ugledni makedonski politik se je izrazil o položaju v Makedoniji v tel. kratkih stavkih: »Sporazum makedonskih narodnosti je vprašanje najbližje bodočnosti. Sicer pa lahko dam zagotovilo, da pride najkasneje v enem letu do bloka vseh nemohamedanskih narodnosti v Turčiji.«

Za odstranitev bolgarskega kralja Ferdinanda.

Solun, 14. oktobra. Sandanskega skupina je imela koncem preteklega tedna v odsotnosti svojega voditelja, ki je odpotoval v Dramo, zaupno sejo, na kateri se je posvetovala o njenem razmerju k oficialni Bolgarski. Vsi govorniki so ljuto napadali kralja Ferdinanda. Končno so sklenili, vse storiti, da odstranijo kralja Ferdinanda še pred kronanjem. Kakor znano, je Sandanskega skupina storila sličen sklep že lani, ne da bi ga izvedela. Ta zopetni sklep znači, da pristaši Sandanskega imajo to pot resne namene. Sicer pa pripovedujejo v Solunu stanujoči Bolgari docela javno, da imajo namen kralja Ferdinanda umoriti.

Meteorološko poročilo.

Vilina nad morjem 306.2. Srednji zračni tlak 736.0 mm.

oktobra	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
13.	2 pop. 9. zv	739.9 740.2	17.7 13.4	sl. jvzhod sl. svzhod	oblačno
14.	7. zj.	739.5	11.2	sl. jvzhod	megla

Srednja včerašnja temperatura 14.5° norm. 10.9°. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

3841

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, katere smo prejeli povodom nenadne smrti naše preljube matere, oziroma tete in svakinje, gospe

Ane Lisac

izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem sorodnikom in znancem, ki so nas tolažili v teh prebrčkih dneh.

3841

Zahvaljujoči ostali.

Lepo stanovanje

II. nadstropju, s 4 sobami, poselsko in kopalno sobo ter pritliklinami, se odda s 1. novembrom v Sodni ulici št. 4. Poizve se istotam. 3823

Več 3845

vinskih sodov

id hrastovega lesa, od 350 do 435 l, zdaj rabljeni, se prodajo po nizki ceni na Glincih št. 73 pri Ljubljani.

Več različnih

krojaških pomočnikov

se sprejme takoj pri 3842

P. Cassermannu.

Prodaja se nekaj

pohištva

na Bleiweisovi cesti št. 13, II. nadstropje, vrata št. XII. 3840

Učiteljica češčine

se išče.

Ponudbe pod „Čehinja“ na uprav. »Slovenskega Naroda«. 3852

Kupim dobro ohranjene

sode za vino

od 15 do 25 hektolitrov.

Naslov se izve pri upravnistvu »Slov. Naroda«. 3131

Pisarna dr. Fr. Brnčiča in dr. Mat. Pretnerja, odvetnikov v Trstu, Via Nuova št. 13 II. sprejme izurjenega

stenografa

veščega slovensko-nemške stenografije. Strojepisni imajo prednost. 3835

Odvetniški

kandidat

z odvetniškim izpitom, želi premeniti službo.

Ponudbe na upravnistvo »Slovenskega Naroda«. 3848

5 kilogramov

ržene kave

zajamčeno prve kakovosti razpošilja po povzetju za K 4.— poštne prosto na vsako avstro-ogrsko pošto postajo

Mihael Valentin Schik

Dunaj VII 4, Lerchenfelderstrasse št. 67.

Vsak petek in torek se dobi

sveže jetrne in krvave

klobase

pri 3851

Jan Chalupnik na Starem trgu.

HOTEL „ILIRIJA“

Kolodvorske ulice št. 22.

Toči se vsak dan sveže maršne in črne granat pivo (a la Monakov), najfinejša metliška, štajerska in dolenska vina, dobijo se ob vsakem času mnogovrstne delikatese po najnižji ceni. — Opoldanski in večerni abonama od 52 h naprej.

Pozor!

Kegljišče

se odda še za nekaj dni v teden.

Za cenjeni obisk se najljubšeje priporoča

Marija Novak

hotelirka.

Prodaja se enonadstropna hiša

z vrtom v Ljubljani.

Naslov pove upravnistvo »Slovenskega Naroda«. 3794

Sesalka za vino

se kupi takoj.

Ponudbe pod „Sesalka“ na uprav. »Slov. Naroda«. 3726

Zemljišče

v bližini železniške postaje na Hrvaškem, Kranjskem ali Štajerskem, se išče v najem za dalj časa. Prednost imajo ona, na katerih se nahaja mlin, žaga ali mlekarstvo. 3850

Vprašanja pod „Sigurnost 105“ na zavod za oglaševanje K. Vranešević, Zagreb, Preradovičev trg 10.

75.000 ur!

1 ura samo 2 kroni.

Zaradi nakupa velike množine ur razpošilja šlezjska razpošiljalnica: prekrasno pozlačeno 36-urno precizijsko uro ankerico z lepo verižico za samo 2 kroni kakor tudi 3letno garancijo. — Po povzetju razpošilja

Prusko-šlezjska razpošiljalnica F. Windisch, Krakov U.30.

NB. Za neugajajoče denar nazaj. 3843

Pravkar je izšel ljudski roman:

Zadnji rodovine Benalija

Dobi se

v „Narodni knjigarni“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Cena 1.50 kron, s pošto 1.70 kron.

TRUBAR

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah

znamenite Groharjeve slike

Primoža Trubarja

ustanovitelja slovenske književnosti

visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdostopnejša kar jih imamo Slovenci.

Cena s pošto K 3.20.

Dobiva se v

Narodni knjigarni

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Bohotni lasje!

Brez srbečice! Brez luskin!

To se doseže s stalno uporabo dr. Dralleve

brezove vode za lase.

Najplemenitejše in naravno sredstvo za odgoj las.

Iznenadi s svojim uspehom!

Pa samo ime „dr. Dralle“ jamči pristnost.

St. Luis 1904

Milan 1906

GRAND PRIX.

Dobiva se v parfumerijah, drogerijah, brizgalnicah in lekarnah.

Glavni zastop za Avstro-Ogrsko:

M. HOFFMANN & KOMP.

Dočim na Lobl.

III 2864

šivilje

pri T. Pogačnik, Pred škatljo 21, II. nadstropje. 3826

Dva spretna

krojaška pomočnika

sprejme takoj v trajno delo A. Pretnar, Sava-Jesenice Gorenjske.

Sukna
In modno blago za obleke
priporoča firma
Karel Kocian
tvornica za sukno v Humpolcu na Češkem.
Vzorec franco.

Zaloga koles
Puh (Styria), Globus, Regent in drugih specialnih znamk ter posameznih delov.
Izposojevanje koles
prejem koles za emajliranje, ponikljanje ter popravila solidno in ceno. 2954

Karel Čamernik

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9.

čevljarska pomočnika

sprejme takoj v stalno delo Josip Černe, čevljarski mojster v Spodnji Šiški, Sv. Jerneja cesta. 3819

Pošten mož

z odraslo družino, ki je izurjena v gostilniški obrti, želi prevzeti v najem ali na račun dobro idočo gostilno ali restavracijo.

Ponudbe pod „L. K.“ na uprav. »Slov. Naroda«. 3667

Klavir

(Stutzflügel), dobro ohranjen, se cenó prodaja radi pomanjkanja prostora. Naslov pove upravnistvo »Slovenskega Naroda«. 3818

Za izplačljivo se iznajdba iščem

družabnika

ki bi mogel financirati potrebno patentovanje.

Blagohotne resne ponudbe pod „Iznajditelj“ Ljubljana, pošto ležeče. 3821

Hotel Tivoli

odda več mesečnih sob od 24 K naprej.

Ceno posteljno perje

zajamčeno novo in brez prahu, kilo sivga perja, puljenega K 1.40 in boljšega K 2.40; kilo polbelega perja, puljenega K 4.—, kilo boljšega belega perja puljenega K 6.—, kilo belega perja, kakor puh K 8.—, kilo beleprama napol puha, belega K 10.—; kilo napol maha, sivga K 5.25, kilo puha sivga K 6.— in K 8.—, kilo puha sivga K 10.—, kilo prsnega puha K 12.—.

Narejene postelje

iz gostonitega rdečega, višnjevega, rumenega ali belega inleta (nankinga), pernica, velikost 170x116 cm z 2 zglavicama, te dve 80x58 cm, zadosti napolnjeno, z novim, sivim, očiščenim, kosatim in stanovitnim perjem K 16.—, napol maha K 20.—, maha K 24.—, pernica sama K 9.—, 12.—, 14.—, 16.—, zglavnica K 3.—, 3.50, 4.— razpošilja po povzetju, zavojnina posebej, tvornica za posteljno perje 1594

Anton Polednak

Gratz, Mariabühlstrasse 11 E.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvilleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7-08 jutraj. Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak (čez Podrožico), Celovec.

7-25 jutraj. Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

8-26 dopoldne. Osební vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Podrožico), Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

11-40 dopoldne. Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podrožico), Celovec.

3-32 popoldne. Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

3-38 popoldne. Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podrožico), Celovec.

6-23 zvečer. Osební vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, (čez Podrožico), Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

7-40 zvečer. Osební vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

9-06 ponoči. Osební vlak v smeri: Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podrožico), Prago, Draždane, Berlin.

9-42 jutraj. Osební vlak v smeri: Jesenice, Trbič, Gorica, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., (od 30. maja le ob nedeljah in praznikih na progi Ljubljana juž. žel.-Trbič, od 1. julija na progi Ljubljana juž. žel. — Jesenice vsak dan).

Odhod iz Ljubljane (državne železnice):

7-28 jutraj. Osební vlak v Kamnik.

7-08 popoldne. Osební vlak v Kamnik.

7-10 zvečer. Osební vlak v Kamnik.

Mnogo donarja

si prihrani, kdor ob potrebi uporabnih predmetov in priložnostnih daril vseh vrst

zahteva

moj glavni katalog s 3000 slikami, ki se vsakemu pošlje gratis in franko. C. in kr. dvorni zalagatelj Jan Konrad, Most 493 (Češko). 3585

Perutninski zavod

pod Rožnikom se da v najem ali prodaja.

Natančna pojasnila daje lastnik A. Debevec. 3822

Z dobrim uspehom pripravljam

k izkušnji

enoletne prostovoljce.

Tozadevna vprašanja na uprav. »Slov. Naroda« pod „Izkušnja“. 3775

Hiša

z lepimi stanovanji, nekoliko vrta in travnika, posebno pripravna za kakaga penzionista ali vrtnarja, se cenó prodaja.

Kje, pove upravnistvo »Slovenskega Naroda«. 3824

Velik

sadni vrt

z enonadstropno hišo, klevom in svinjakom, se takoj prodaja za 18.000 kron.

Več pove A. Ravnikar v Ljubljani, Sodnijska ulica 4. 3761

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

2-4 krone na dan

stalnega zaslužka.

Iščemo za prevzete pletenega blaga osebo, ki bi na našem stroju delala doma za naše podjetje. Predznanja ni treba. Pouk zastoj. Oddaljenost ni zapreka. Z majhnimi nabavnimi stroški gotova ekstenca. Pismo jamstvo za stalni zaslužek. Lahko in ugodno delo ob vsakem položaju. Zahtevajte vse, kakor naš prospekt. 1650

Domača industrija trikotaje, Zagreb, Ilica 98/13.

Naša zastopnica v Ljubljani je gospa Ivanka Murmayer, Sv. Petra nasip št. 76.

Letošnje novo hrvatsko vino

počeni od 20 kron pri večjem naročilu, — staro vino rumeno in rdeče od 26 kron naprej za hektoliter.

Slivovko, tropinovec in drožnik razpošilja Mijo Arko veletrgovina vina in žganja v Zagrebu.

3849

Pozor! Prodaja najnovejše Pozor!
Jesenske in zimske narejene
= obleke =
za gospode, dame, dečke in deklce
po najnižji ceni odine 3536
konfekcijska trgovina **A. LUKIČ**
Pred Škofijo št. 19.

Steckenpferd Bey-Rum

Najboljša voda za glavo
zlasti proti prhljaju in izpadanju las
964 Dehiva se povzod.

Stev. 2996.

Služba občinskega tajnika se razpisuje pri mestnem županstvu v Postojni.

Letna plača K 1440.—. Zahteva se popolna zmožnost slovenskega in nemškega jezika.

Prednost imajo prosilci, ki so kot taki že službovali.
Pri marljivem izvrševanju obč. pisarniških poslov se zamore računati tudi na zaslužek pri kakem drugem samoupravnem zastopu v Postojni.

Službo je nastopiti 1. oziroma 15. novembra t. l. — Prošnje je vložiti do 25. oktobra t. l. pri mestnem županstvu.

Mestno županstvo v Postojni,

dne 9. oktobra 1909.

G. Pikel l. r.
župan.

Za jesensko in zimsko sezono
priporoča modni salon

Ozmeč & Vičič

Ljubljana, Selenburgova ulica 7
(nasproti glavne pošte)

svojo bogato zalogo elegantnih klobukov za dame,
deklce in otroke po zmernih cenah. 3846

Ivan Bizovičar

umetni in trg. vrtnar

Ljubljana, Kolezijske ul. 16

se priporoča za
nasaditev vrtov, parkov in balkonov. — Velika izbira cvetočih in listnatih rastlin, vrtnic, prezimujočih cvetlic (perene), krasna cvetlična grmovja, konifere, cvetlice za okna in balkone.

Izvršuje šopke, vence in bukete za razne prilike.

Belo umetniško okusno in po solidnih cenah. 1542

Trgovina s cvetlicami itd.
Naročila na doželo hitro in vestno.

Orehe

nove, letošnjega pridelka, mehko lušinate in belozrnate, kupuje v vsaki množini po dnevnih zanesljivih cenah trvdka ..

Iv. A. Hartmanna naslednik Avg. Tomažič
v Ljubljani, na Marije Terezije cesti št. 2.

Trvdka priporoča zopet ugodno priliko za nakup praznih, izborno ohranjenih, močnih in trpežnih

„sodov od finega špirita“

deloma enkrat rabljenih, deloma popolnoma novih od 300 do 400 litrov in od 600 do 700 litrov, večje množine po jako nizkih cenah, takoj dobavni. 3750

Narodna knjigarna

Prešernova ulica šte. 7 v Ljubljani Prešernova ulica šte. 7
združena s

trgovino s papirjem, s pisalnimi, risalnimi in šolskimi potrebščinami

priporoča slovenskemu občinstvu svojo bogato zalogo kancelijskega, komptoarskega, risarskega, slikarskega in šolskega blaga ..

najboljše kakovosti in po najnižjih cenah.

Papir

kancelijski, konceptni, ministrski in trgovski; kariran in gladek; rastriran z eno in z dvema kolonama; papir za pisalni stroj; mali in veliki oktav za navadna pisma; barvasti papir in papir za zavijanje.

Trgovske knjige

vseh vrst od najpreprostejših do najfinejših vsake velikosti.

Mape

za shranjevanje trgovskih pisem.

Zavitki

vseh vrst in vseh velikosti, barvasti in beli.
Sprejemajo se tudi naročila na zavitke s tiskano firmo.

Šolski zvezki

vseh vrst, domačega izdelka in iz drugih tovarn.
Trgovci dobe poseben popust.

Pisalne in risalne potrebščine

peresa, držala, svinčnike, radirke, risalni papir, risalne priprave, črtala, trikotniki, palete, čopiči, tuši in barve.

Tinte

najpreprostejše in najfinejše, črne, vijoličaste in barvaste.

Solske mape

iz platna in iz usnja ter jermena za knjige.
Mape za zvezke.

Kasete

s pisemskim papirjem avstrijskega in inozemskega izvora v vseh velikostih, za dame in za gospode, za navadno rabo in tudi za darila.

Albumi

za slike, razglednice in poezije.

Črnilniki in uteži

za opremo pisalnih miz, lično izdelani in po najnižjih cenah

Razglednice

umetniške in pokrajinske, ljubljanske in kranjske.
Trgovcem pri večjih naročilih izreden popust.

Narodna knjigarna sprejema tudi naročila na
pisalne stroje

vseh sistemov po tovarniških cenah;

dalje naročila na

vsakovrstne tiskovine

namreč zavitke, vizitnice, oznanila, fakture, trgovska pisma itd. itd.